

Tartu Riiklik Ülikool
NSV Liidu ajaloo kateeder

Võistlusest
mõukogude
koolis

Diplomitöö

Ajaloo osakonna V kursuse
üliõpilane
Helí Zink

Juhendaja: K. Koger
NLRKP ajaloo kateedri
vanem-õpetaja

TRÜ NSV Liidu ajal. kat.
Inn. nr. 2168

Tartu 1969

Sissejuhatus

Võistluse probleemide kuulub nõukogude kodu arenguloos duline koht.

Võistluse organiseerimise rajadest kodis on rõhutatud vas NõKIP dokumentides. Partei XVI konverentsi poolt 1929. aastal vastuvõetud lõikeses „Kõigile Nõukogude Lühed tööliste ja töötavatele talupidajatele“ kutsuti üles organiseerima võistlust kõigil aladel, sealhulgas kodide võistlust¹. 1967. aastal avaldatud NõKIP Keskkomitee teesides „50 aastat Suurt Sotsialistlikku Oktobriresolutsiooni“ tõstatatakse taas eelte mõte — kommunismi ehitamise ülesannete edukas lahendamise eeldab võistluse võimsat arendamist kõigis majanduslikus ja kultuurilise üleshitustöö lõikes².

Võistluse probleemid kaasaegses kodis käsitleti samuti NõKIP XII kongressil.

¹ NõKIP kongresside, konverentside ja Keskkomitee plenumite resolutsioonid ja otsused. II osa, Tallinn 1956, lk. 602-603.

² 50 aastat Suurt Sotsialistlikku Oktobriresolutsiooni.

NõKIP Keskkomitee plenumi otsus. NõKIP Keskkomitee teesid, Tallinn 1967, lk. 28.

Dastuõetud staases soovitati tegelda võistlusega eriti pioneeritöö mitmetel aladel¹.

Võistluse tähtsust on rõhutatud ka NõukP Keskkomitee staases „Üldkõli 50. aastapäev ja noorsoo kasvatamise ülesanded”². Selles staases soovitati kõigil parteiorganitel, alates keskkomiteedest ja lõpetades alorganisatsioonidega, koostada noorte piiride tähistada leninliku komsondi juubelit võistluse ettevõtetes, ehitustel, kolhoosides ja sookõhades, ühiskondlikus ja hea õppimisega ning ühiskondlik-politilise aktiivsuse tõstmisega.

Võistluse organiseerimise kohta koolides tähtati UNFSO Pedagoogiliste Teaduste Akadeemia poolt välja spetsiaalne juhend „Õpilaste sotsialistlikust võistlusest koolis”, mis lähtuti ka koolidesse meie vabariigi koolidesse³. Nõutatud juhendis käsitletakse võistluse organiseerimist koolitöö mitmetes lõikes.

¹ Üleüldelise leninliku Kommunistliku Noorsooühingu XII kongressi materjale, Tallinn 1955, lk. 123.

² Tähtis staas, „Noorsooühuse Õpetaja”, 12. oktoobrist 1968.

³ Õpilaste sotsialistlikust võistlusest koolis, Tallinn 1959, lk. 3.

Ent samal ajal peab tõdema ka vastupidiseid nähtusi. Nü kuulati rahhpeal, 1944. aastal Venes NFSU Hariduse Rahvakomissariaadi poolt võistlus koolis¹, mis praktikas uus teise äärmusse.

Näekümneandatel ja kuuekümnendatel aastatel aga algasid ja jätkusid diskussioonid. Kuivtavan neist di mõttesahetus võistluse kohta ja osa kohta pioneriorganisatsioonis, millest kokkuvõtte tehti ajakirjas "Семьдесят лет Октября"².

Nagu nähtub juba ülalolevatust, pakub võistluse probleem nõuogude koolis ka kaasajal suurt ajelodist ja praktilist huvi. Õeldut almas pidades salitigi diplomitöö teemas küsimus võistlusest nõuogude koolis. Valitud teema laia ulatuse tõttu keskendatakse peamine tähelepanne käesolevas diplomitöös ainult kahele probleemile aspektile. Need on: võistluse enda mõistmise ja võistluse ärasasutamise, organiseerimise, juhtimise küsimus koolis.

Diplomandil ei õnnestunud leida nõuogude ajelasteadlaste ühtegi uurimust, mis deus deus kirjitatud meie poolt vaadeldava probleemile aspektist.

¹ "Труды педагогического Комитета народного просвещения РСФСР от 25 апреля 1944 г., № 52. "Организационные вопросы в школе." Справочник учителя, Москва, 1954, к. 78.

² "Дискуссия о соревнованиях в школах пионерской организации, 'Семьдесят лет Октября', 1965, № 8, к. 154.

Õõistluse küsimused nõuogude koolis üldse aga on leidnud dulist tähelepänu N. K. Krupskaja ja A. S. Makarenko töödes. Spetsiaalsetest uurimustest on ilmunud selliseid tähelepänu väärivaid töid nagu VNFSO Pedagoogiliste Teaduste Akadeemia teooria sektori kaastöötajate poolt kirjutatud „Совианнстическое сопелководание в школе“¹ ja „Типичные организационные вопросы коллектива“². Nimetatutele lisaks on ilmunud hulgaliselt artikleid.³

¹ Совианнстическое сопелководание в школе, Тог рөг. Л. Нду-ксови, Москва 1959.

² Типичные организационные вопросы школьного коллектива, Москва 1965.

³ Ю. И. Файндо и В. Г. Бодьдо, Совианнстическое сопелководание в школе, „Совианская педагогика“, 1957, № 12, л. 93-104;

И. Краснопольский и И. Суендо, Организационные сопелководание в обшественно-производственных труппе школьников, „Совианская педагогика“, 1957, № 6, л. 28-37; К. Д. Тасанд, Совианнстическое сопелководание - важное условие развития коллектива, „Совианская педагогика“, 1958, № 9, л. 90-93;

В. И. Каримово, Некоторые вопросы совершенствования учебного вопроса, „Совианская педагогика“, 1958, № 5, л. 62-74;

А. И. Фидиндо, Совианнстическое сопелководание в школе, „Совианская педагогика“, 1959, № 8, л. 73-78; Б. С. Бодьнский,

К вопросу о методе сопелководания в школе, „Совианская педагогика“, 1959, № 10, л. 137-144.

Käesoleva diplomitöö kirjutamisel satles diplomand
 töiste raskuste ette. Kõigepealt esines suur segadus
 ja vasturääkivused selliste mõistete kasutamisel ning
 mõistmisel nagu võistlus, täisvõistlus, straalistlik võist-
 lus, konkurentis jne. Eriti raske on vaid tõlkida
 eesti keelde, sest näiteks venekeelsete terminite
 сополование, сопереживание, сопереживание vasteks eesti
 keeles ^{ainult} termin "võistlus". Ümmarsamastatakse
 eesti keeles veel sageli sellise terminiga nagu "kon-
 kurentis". Antud deklaratsioonis on siinmoodi esitama
 saageki kritika või mõisteid vene keeles.

Raskusi esines samuti vajaliku kirjanduse
 üles leidmise ja kättesaamisega, tutvumisest kohtadel
 konkreetse deklaratsiooni või arhivis värbimisest rääki-
 mata. Loomulikult mõjutab see diplomitöö sisulist
 taset.

Õhuliste allikadena on käesoleva diplomitöö
 kirjutamisel kasutatud K. Marxi "Kapitali" (töö-
 kooperatsiooni osa), V. I. Lenini "Kuidas organi-
 snerida võistlust?" Artikli "Nõukogude võimu
 järjekordsed ülesanded" esialgne versioon, "Nõukogude
 võimu järjekordsed ülesanded". Samuti peaks tähe-
 lepanu Lenini kiri "Rahiduse Rahvakomissariaadile".

NKKP dokumentidest nimetagem ennekoole partei
 IX kongressi ja XVI konverentsi vastavaid materjale.

V. I. Lenin, Kiri "Rahiduse Rahvakomissariaadile",
 Teosed, 28. kd, lk. 420-423.

läbi saadati samuti ajakirjade "Tõppeuskus",
 "Kopogva uspeuskus", "Oranuu gemel", "Cebens-
 kaa neparuna", "Nõuogude Kod" ja ajalehtede
 "Nõuogude Õpetaja", "Läde", "Nõorte Käl" vastava aasta-
 kaigud.

Seatud eesmärgist ja nõuogude kodis esineva
 võistluse uurimise dekraast lähtudes on töö lühen-
 dated siserehatuses, kolmes peatükis ja lõppsonaks.
 Töö lõpus esitatakse kasutatud kirjanduse loetelu.

Selles sillega, et suuri segadusi esineb võist-
 luse mõistest arusaamisel, eraldati võistluse demuse
 probleem iseseisvaks esimeseks peatükiks. I. peatükis autor
 püüab anda omapoolse tõlgenduse võistluse demuse
 kohta, milleks ta pöördub nü marxismi klassikute
 vastavate radete kui ka kaasaegsete teaduslike meei-
 muste poole.

II. peatükis, mis on pealkirjastatud "Võistluse
 rakendamisest Nõuogude kodis aastatel 1917-1944",
 käsitleb neid probleeme, mis tõusetusid nende aasta-
 te pedagoogilises ajakirjanduses või N. K. Krupskaja,
 A. S. Makarenko jt. töös.

III. peatükis on võistluse alla võetud osa
 võistluse juhtimisega seotud küsimusi tänapäeva kodis.

I peatükk

Nõistluse demuse mõningatest aspektidest

Üheks raskemaks ja segasemaks küsimuseks käesoleva teema seisukohalt on nõistluse mõiste, nõistluse demuse mõistmine. Selgus, et nõistluse terminit ei sisalda ega selita tänini isegi nõukogude entsüklopeedia, samuti sõltuvad leksikonid ja sõnastikud.¹

¹ Diplomand vastas sel eesmärgil läbi järgmised küsimused:

- Матвей Соболевая Энциклопедия [матвей уугарне].
 Ттом 8; "Соборная Энциклопедия", Москва 1960;
 Софья Соболевая Энциклопедия [софья уугарне].
 Ттом 40; "Софья Соболевая Энциклопедия", (1957);
 Софья Соболевая Энциклопедия. Ттом каллиграфам
 Софья, Москва 1947; Энциклопедический словарь. Ттом 2,
 Москва 1964; Экономическая энциклопедия, Промышленность
 и строительство, Ттом 3, Москва 1965;
 Политикоэкономический словарь, Ттом ред. Тарасова Э. Ф.
 и др., Москва 1964; Краткий политический

Erinevad autorid mõistavad aga võitlust täiesti erinevalt. Nõrkogude psühholoogi K. N. Kornilovi arvates on võitlus nõrkogude inimese, isiksuse uus psühholoogiline iseloomus¹.

Samal ajal peab A. A. Zorõkini võitlust inimese spetsiaalses psühho-füsioloogilises omapäras². Nõrkogude pedagoogika esindajad aga käsitlevad võitlust õpilaste ühise kollektivesse tegevuse organiseerimise meetodina, vahendina. Stenjuures võitlus pidada oma „algastmes“ kaardena „õppingusele kollektivesse tegevusele“³.

Сидаров, Москва 1953; Тарумовский Сидаров, Тбз пед.

Токмакелла Б. Р. Москва 1956; Тилпгоде кыбы. Омукуморгунуе-

куи Сидаров. Вморе узгаруе, Москва 1963; Тегаровуекуе

Омукуморгунуе. Ттом 4, Москва 1968; Тегаровуекуи Сидаров.

Ттом 2, Москва 1960; Философия левини, Таллин 1965.

¹ К. Н. Корнилов, Трукунуе узгаруе куволоруми дурок-
му, „Воноруми куволоруми“, 1957, № 5, к. 141.

² А. А. Зорюкин, Файка, кырыбгоёмбо, кырыб, Москва 1965, к. 121-125.

³ Õpilaste sotsialistlikust võitlusest koolis, Tallinn 1959, к. 5, 7;

Сазуаумуекуекуе Сепелордануе б укоре, Москва 1959; О. Торгарова,

М. Вукорпагда, Р. Тилпгоде, Л. Хеленда и В. Тимпгоде, О сазуа-

умуекуекуе Сепелордануе б укоре, „Фарогуе ~~õp~~-

Здануе“, 1959, № 8 (кырыбгоёмбо); Трукунуе орату-

зуекуе укоруекуе коллектула, Москва 1965 и кырыб.

Ka dle võimalik võistlust juurutada (bregpems),
 sisse võia (bregpems, bregpems, bregpems), istutada, poovida
 (bregpems) laste ja noorte kollektiividesse, seda isegi
 elementide kaupa.

Sotsialistlikku võistlust kohta annab "Filosofia
 leksikon" järgmise seletuse: "Sotsialistlik võistlus - ühiskond-
 lik nähtus, mis väljendab töörahaühikute loominguist
 initsiatiivi, mille eesmärgiks on sotsialistliku tootmise
 igakülgne arendamine"¹. Nagu nähtus esitatud definitsioo-
 nist, on sotsialistlik võistlus kõigepealt ühiskondlik nähtus
 ja ei lange kokku K. N. Kornilovi poolt esitatud arusaami-
 sega võistlusest, kui isiksuse psühholoogilisest iseärasusest.
 Lihtsasi selgub, et sotsialistlik võistlus on töötajate
 loominguist initsiatiivi, töötajate teadliku tegevuse väljend-
 daja.

Missegune määratlus antakse nõukoode kodus
 esinevale võistlusele pedagoogika teaduses? "Pedagoogiline
 entsüklopeedia" sergudel kirjutatakse: "Соперничество в обще-
 стве - это и то и другое - это соревнование работников
 коллектива на основе взаимного интереса"²
 или соревнование на основе взаимного интереса.

¹ "Filosofia leksikon", Tallinn 1965, lk. 384

² Педагогическая энциклопедия. Том 4, Москва 1968, lk. 410

Tõdede definitiivsest järjekorrast, et võitlus nõukogude kodis on kõigepealt subjektiivne nähtus, teadlikult kasutatakse ka-
hend. Edasi selgub, et võitlus kasutatakse ainult õpilaste
ühiskondlikult kasuliku tegevuse stimuleerimiseks. Mis aga
selle ühiskondlikult kasuliku tegevuse alla kuulub, jääb lah-
ti mõtestamata.

Täpseid materiale võib veel lisada. Kuid kõiges neis
jääb avamata nä võitluse demus, kui ka tehnikase meh-
hanism. Näib, et silmas ja teaduslikult siigi lähenemise
võis võitlusele sotsialistlikus ühiskonnas sisaldub K. Marxi
ja V. I. Lenini tööd.¹

TRÜ Nõukogu ajaloos kateedris läbiviidud uurimiste
tulenusena selgus, et Marx, Engels ja Lenin rajasid teadusliku
baasi sotsialistlikus ühiskonnas esimese võitluse uurimiseks.
Marxistlik-leninlik võitluse uurimise võis eeldab, et läh-
tutakse sotsialistlikus ühiskonnas eksistentsiaalselt immanentsest

¹ K. Marx, Kapital, I kd., Tallinn 1953, lk. 285-286; V. I. Lenin,

Mis teha? Tõsed, 5 kd., lk. 460; V. I. Lenin, Kuidas

organiseerida võitlust? Tõsed, 26. kd., lk. 373;

V. I. Lenin, Artikli "Nõukogude võimude järjekorras ülesan-
ded" esialgne versioon. Tõsed, 27. kd., lk. 181;

V. I. Lenin, Nõukogude võimude järjekorras ülesanded.

Tõsed, 27. kd., lk. 231; V. I. Lenin, Koriduse rahuko-
missariaadile. Tõsed, 28. kd., lk. 420.

seadustest, enesese majandusseadustest. Lähtume sotsia-
 lismi immanentsest raskusest annab võimaluse eristada
 sotsialistlikus ühiskonnas esineva võitluse demoodikud ja
 nähtumuslikud probleemid, võitluse erinevate sfääride
 omavahelise subordinatsiooni¹.

Näib, et hariduselus, kasvatuses kodide vahel
 ja kodides esinev võitlus vajab spetsiaalset uurimist.
 Mõnegin rühmal ära vaid mõned suunad.

Nõukogude kodis esineva võitluse uurimisel tuleb
 võitlust vaadelda kui sotsialistlikus ühiskonnas esineva võit-
 luse avaldumise üht omapärast valdkonda. Võitluse mõiste
 pehul aga peab arvestama seda, et võitlus on filosoofilises,
 sotsiaalses plaanis sellise sotsiaalse nähtuse nagu võitluse
 üks alaliik, on sotsiaalne protsess. Võitluse termin ise
 on üldmõiste (genus proximum), mis hõlmab endasse selliseid
 erineva sisuga mõisteid (terminid) nagu konkurents, rivaliteet
 (conquerence), võitlus (conquerence, coemgarue), töövõitlus,
 konkurss jne. Konkurents on marksismi klassikute saadete
 põhjal äärmiselt vahetuse sfääris esinev võitlus. Töövõitlus on
 ühises tööprotsessis tekkinud ja esinev võitlus.

Marxistlik - leninlik võitluskäsitlus võimaldab

¹ Üksikasjalikumalt vt. K. Koger. Marxistlik - leninlikust
 võitluse käsitusest ja sotsialistlikus võitluse parteilise juhtimise
 küsimustest ENSU töötusarvustatel 1958 - 1965 (Dissertatsioonid käsi-
 kirja II partei ja läppirelused), Võitluse mõiste käsitlemisel lähem
 ma Tõu NõKP ajalo kateedri võitluse uurijate grupi poolt välja-
 töötatud mõistete sünteesist.

konstateerida, et võistluse tingimused üksikute kollektiivide ja töötajate vahel kujunevad välja objektiselt, ühiskonna arengu käigus, ajelodiste vajaduste ning inimeste reaalse arenemise tulemusena. Pealtnäeb see meenutades K. Marxi rääkimist.

Võistluse tehnilise mehhanismi kohta „Kapitalis”,

K. Marx uurib inimeste ühiskondlikku kontakti töökooperatsioonis ning märgib: „Kale uus jäu, mis tekib paljude jõudude liitmisest ühes ühises jäus, kutsutakse juba ainult ühiskondlik kontakt suurema osa tootlike tööde puhul esile võistlust ja duenergia (animal spirits) erilist elavnemist, mis tõstab üksikute üksikute individuaalset teavõimet”¹.

Võistluse tehnikat võib Marx mitte üksikisiku seismise sfääriga, vaid tema tegevuse välise keskkonnaga. K. Marxi kasutatud võistlusekäsitust on vaja eriti rõhutada, sest see uurijate arvates põhineb võistlus kas vastaval instinktil² või koguni inimese bioloogilisel eeldusel³ või toimub võistluses ainult suuremas osatunde (võetud kohustuste) ühtamise⁴. Just kollektiivne tegevus loob võistluse atmosfääri, mis väljastpoolt viigutab inimest, tõstab nende teavõimet,

¹ K. Marx, Kapital, I kd., Tallinn 1953, lk. 285 - 286.

² W. M. Douglas, Sozialpsychologie, Jena 1928.

³ Lehrbuch des Sportmedizin, Leipzig 1960.

⁴ A. A. Zepren, U chovstva u fizicheskoj eme pagbumei sovetskoj armii, Moskva, Pechore k/D 1966.

suurendada tulemusi. See märki poolt esitatud fakt leidis reas teaduslikes uurimustes ja sotsiaalpsühholoogide poolt korraldatud eksperimentides täieliku kinnituse¹.

Kuigi kaasaja teadus ei rääki veel täpselt võistluse protsessi kogu mehhanismi, võib siiski allavõetada seda mõtet, et marksiistlik - leninlik on selline võistlusele lähenevise viis, kus me reldame mitte võistluse loomist, juurutamist jne. vaid võistluse arengus vajalike tingimuste, võistluse atmosfääri väljakujunemise soodustamist, võistluse arendamist, õhutamist, siiget muutmist ja rakendamist.

Näib, et ülalrebitatud radadest lähtudes võib ka kodis esineva võistluse lähendada kontakt- ja finišivõistluseks². Kontaktvõistlus on selline võistlus, kus võistlejate tegevus toimub vahetus kontaktis, sageli üksteisele silmas nähta-

¹ Vt. näiteks Experimentelle Massenpsychologie, Leipzig 1920; E. Saehenberg, Psychologie der Arbeit am laufenden Band, "Maschinenbau" IV, 1925, № 11; E. Lorenz, Zur Psychologie der industriellen Gruppenarbeit, "Zeitschrift für angewandte Psychologie", 1933, № 45; G. Freidmann, Der Mensch in der mechanisierten Produktion, Köln 1952.

² Kontakt- ja finišivõistluse probleemid on üksikasjalikumalt põhjendatud järgmistes töödes: K. Koger, Marksistlik - leninlikust võistluse käsitusest ja sotsialistliku võistluse parteilise juhtimise küsimustest Eesti NSV tööstuses aastatel 1958 - 1965 (Dissertatsioonikäsikirja III peatükk); M. Kubo, Sotsialistliku võistluse parteilise juhtimise probleemid. Kursusetöö, Tartu 1969.

oladel, kus selgitatakse välja parim spetsialist. Enamikus toimub individuaalne võistlus paljudel spordialadel, ainekonnasid ja diivisadidel.

Kollektiivses võistluses selgitatakse välja parim kollektiiv. Levinud on see massispori üritustel, kross- või võrkpallis, pionierirühma luuremängudel jne. Seda oleks juba tulemus võitvate võimete ja tahtest töötada kindla plaani järgi.

Peale ülalolevatud põhimõteteliste täpsustuste arengumüüdi Nõukogude kodis esinevad ja rakendatava võistluse teke ja arenguloo jälgimisele. Sünkrooniliselt tuleks ehk veel rõhutada seda asjaolu, et võistlus pedagoogika ajaloos on tuntud ammuist ajast.

Võistlust kasanduse vahel kasutatakse jessuudide. Lastele kasvatati võistluse, riivaliteedid tunnet, kasvatati noori oma kaardide kas silma paista. Selleks töötasid jessuudid-pedagoogid välja võitvate süsteemi. Peameeriti õpetamis ja käitumises väljapaistnud spetsialistid. Nii kanti paremad spetsialistid autakulile. Klassis anti neile auhinnad ja neil olid autavaad tüübid. Kuid jessuudide koolis ei töötatud esile mitte ainult väljapaistvaid kasandikke, vaid häbitati ka mahajärgijaid. Nendele pandi pähe, miks eelisevadega ja nad pidid istuma häbitunni¹.

¹ Ткаченко Е. В. Спортивное воспитание. Глава 2, Москва, 1968, стр. 166-167.

N. K. Krupskaja kirjutab samuti, et võistlus kodis on tuntud juba iidsest ajast, kui ka stimul. tööks.

Kodanlik kool ja reedutsioonimeelne kod Venemaal kasutasid võistlust õpilaste edasijõudmise tõstmise vahendina. Prantsuse kodides oli tavaks teha iga õpilase kohta "Progress võistluse alik". Võistluse stimuleerimiseks kasutasid prantsuse pedagoogid - hindajad, mitmesuguseid autasusid ja märke¹.

Selgest tuleb, et võistlus koolis oli tuntud juba varasemas pedagoogikas. Võistluse alik püüdsid pedagoogid ergutada õpilaste taht paremini töötada.

---

¹ H. K. Krupskaja, *Современная педагогика* Москва.

Педагогическая энциклопедия и другие материалы. Том 3, Москва 1959, в. 494.

II peatükk

Nõistluse rakendamisest Nõukogude
koolis aastatel 1917 - 1944

Suure Sotsialistliku Oktobrirevolutsiooni tulemusena toimus põhjalik murrang Venemaa hariduses. Peamine ülesanne seisnes selles, et endine kool muuta kommunistliku hariduse ja kasvatuses keskuseks. Haridustöö ümberkorraldamine Koduse ja tingimustes oli küllaltki keeruline ülesanne.

Nõistluse käsitlusel rajatavas nõukogulikus
koolis aastatel 1917 - 1929

Enne kui asuda võistluse probleemide käsitluses juurde nõukogude koolis, andkem lühike ülevaade nõukogude koolis arengust aastatel 1917 - 1929.

1918. aastal asuti looma esimest nõukogude koolisüsteemi. Selleks sai ühtne kool, milles I aste oli 5 aastat ja II aste ka aastat. Õppetöö algas aastast oli

kümme kuud. Nädalas oli viis päeva õppetööd ning kaks päeva klassikalist tööd. Kaostati ühene-
 maalised kohustuslikud programmid. Samuti keelati
 kohustuslikud koduülesanded ja eksamid. Koolist
 võeti täielikult välja usuõpetus. Koolides kasutati
 laialdaselt erinevat tööd kohaliku materjali baasil.
 Koostati referaate õpilaste kodukoha majanduse, aja-
 loo, looduse jne. kohta. Õpilased valmistasid suhteli-
 selt palju mudeleid, joonistusi, koostasid skeme.
 Kodusõja ajal oli koolidel suur raskesti õpetajate
 kaadriga. Keskkooli õpetajate enamus oli kas avalikult
 või varjatult meelestatud natsionalistidest. Õpetajad-
 marksiistid ei ainult ühiskond. Raritud inimeste vähe-
 suse tõttu tuli neid kasutada diplomaatias ja välit-
 susorganites.¹

1920. aastal taustati üheksaklassiline kool arenda-
 da seitsemeklassilisega. Edasi võis õppida tehnikumides
 ja kutsekoolides.

1921. aastal koostati ka erinevad programmid.
 Materjal nendes oli süstematiseeritud. Paljud vana konna
 õpetajad õpetasid veel endiste programmide järgi.
 Rariduse rahvakoormissariisadi juurde loodi Rüklin
 Õpetatud Nõukogu. Programmide seksiooni juhataja
 1923/1924. aastal N. K. Krupskaja.

¹ K. Palamets, Ühisaade ajaloos õpetamise arengust,
 Lõpetu 1968, lk. 52-55.

Jõetati välja kompleksprogrammid.

Isaari - Venemaa kooli kultiveerimise lõhet kooli ja elu vahel. Eesindlikud õpetajad võitlesid julga süs selle vastu. Pärast resolutsiooni esitati mitmeid ettepanekuid, mis pidi selle lõhe likvideerima. Osadest ettepanekutest tähendas teist äärmust, teoreetiliste teadmiste õhendamist praktilise, tööle. Need ideed leidsidki oma väljenduse kompleksprogrammides, mille koostajaks di Rõukliku Õpetatud Nõukogu pedagoogika seksiooni poolt loodud komisjon esotsas P. Blonskiga. Nende programmide aluseks oli O. Decroly ja J. Dewey poolt esitatud arated, et laps tajub maailma ja selle nähtusi terviklikult. Sellepärast tulevat ka õpematerjal läbi töötada temaatiliste kompleksidena, mille ühendavaks selgooks on teades töö¹.

1969. aastal anti kompleksidele nn. projektide kuju, s.t. seoti iga teemaga mitmeid konkreetseid praktilisi ülesandeid. Õpetamise aluseks võeti põhimõiste, et kogu inimese tegevus on projektide täitmine. Kavatigi sõlmima kokkuleppeid asutustega, peti mütüinguid².

N. K. Krupskaja poddas algu kompleksprogramme. Ta märkis, et kompleksuse põhiees on õige, sest

¹ A. Glanço, N. K. Krupskaja ja tänapäev, "Nõukogude Kool", 1969, № 2, lk. 89.

² Sealramas, lk. 89.

Nõukogude kooli eesmärgiks aga on kasvatada sellist inimest, kes oleks huvitatud kogu kollektiivi edust.

Parmanov teeb ettepaneku jagada klass mitmeks väikeseks ühikuteks kollektiiviks (pikkide järgi). Nüüguine väike kollektius juhib edaspidi õppetööd ja valib endale juhi. Parmanov arvab, et kooli elu, mis on ehitatud vendele väikestele kollektiividele, toetub vastastikkusele abistamisele, integreerumisele, enesedistsipliinile, kollektiivsele võistlusele. Tavaline situatsioon võimaldab saada maksimaalse protsendi edasijõudnuid, arendab initsiatiivi ja loomingu, õpetab ühiskondlikku ja kollektiivset üksteist. Just klassi kollektius peab sama suure elu ehitamise hooaus, mis haarab lapse täielikult. Parmanov arvab, et lapsed tahavad ise organiseeruda klassikollektiivideks ja vendade ise enesedistsipliini hädavajalikkuses. Seetõttu on kollektiivil suur mõju igale oma liikmele, ta aitab iga mahajõnnet. Klassijuhatajale jääb sellisel juhul kollektiivis nõuandja osa. Parmanov eraldab kollektiivse võistluse individuaalset, mis erineb traavis-Venemaa koolis. Ta märgib, et võistlus kollektiivide vahel peab toimuma põhimõttel „kõik ühe eest ja üks kõigi eest”. Parmanovi arvates nõuab kollektiivne võistlus head õppimist ja võib selleni, et õpilane, kes suhtus seni mingisse ainesse apaatset, hakkab kaardaste mõjul sellest huvituma.

Sama eesmärki taotleb võistlusest N. K. Krupskaja. Krupskaja on arvamusel, et revolutsiooniline võistlus laias

tähtsuses on võistlus suure eesmärgi, sotsialismi üles-
ehitamise eest. Tüüsed töötavad sel juhul mitte isikliku
kaasu peaks, vaid kogu ühiskonna eesmärkide kirema
täitmise huvides. Krupskaja areates võistlus kollektiiv-
kollektiiviga sellena, et kiremini täita oma ülesanded.
Ühtlasi on Krupskaja arvamusel, et kollektiivide vahelise
võistlusega peaks kaasaema võistlus kollektiivide sisemu-
ses. Tüüsele püüdes ei ole sün aga see ise välja paista,
vaid anda kire oma võimed kollektiivile eesmärkide täit-
tamiseks¹. Võistlusest koolis kõheldes märkis Krupskaja,
et organiseeritud võistluse eesmärgis koolis peaks olema
õpilaste vaheline abi töös ja õppimises ning seda kogu
klassi jätides. Nü areas Krupskaja.

1925. aastal areas A. S. Makarenko kirjutama
"Pedagoogilist põlemi", milles ta käsitleb ka võistluse
probleemi. Makarenko rõõgib selles raamatus oma tööst
M. Gorki nimelises koolis Põtsava lähedal. Rõhuta-
gen juba alguses, et Makarenko kirjutab sün võistlu-
se tehnikasest mitte õpetöös, vaid kahe brigadi vahel
kirenduses. Ta märõgib: "Õigustuseks võin ainult ütelda,
et võistlus algas meil otamatult ja mitte minu
tahtel"².

¹ H. K. Krupskaja, Создание коллектива в советской школе.
Педагогическое мышление в советской школе. Том 3,
Москва 1959.

² A. S. Makarenko, Педагогическое мышление, Tallinn 1967, lk. 359.

Maakarennos jätkab: „Trendidest juhtus nõnda, et printsi-
tegi rõõmu võrrelda töö tulemusi ja iga kaandale püü-
dis oma elukäipi üle trumbata¹. Maakarennos, nähes
kõistluse positiivset mõju, kasutas kõistlust sageli hilisema
karsateustöös. Ta tähendab: „Kriitiline mõjutamisvahendius rüh-
mades, mis ehitab neid paremale koristamisele ja kovalik-
kusele, on rühmadesvaheline kõistlus². Kõistluse traditsiooni
rakendamiseks rääkides, rõõmsalt Maakarennos täpselt arvestust
ja kokkuvõtte tegemist. Neil tehti kokkuvõtteid saavutatud
tulemustest igal kuul saavutatud tulemuste põhjal pre-
meeriti paremaid portreede, lilled, mänguasjuse lisamööbli
väljajagamisega, pörandartide või profi andmisega. Mahajää-
nud kollektiividest aga määrati koristajad ja tuli vastust
anda üldkassadele³.

Dzeržinski - nimelises koolis premeeriti pare-
maid ringe tööriistade, materjalidega, väljastatudega. Lõppkuid
silmapaistevad lühemad autasustati ringide endi ehitamisel
kõigest erikindudega. Maakarennos arvestas tuleb iga inimest
hüvitada vastavalt tema tööle. Kõistluse üldise suuna-
misega tegeles Maakarennos ise. Tal di kartotek, kus
olid iga rühma kohta andmed. Kindlasti eitasid sel-
luse kaasa tema head pedagoogiliseid

¹ A.S. Maakarennos, Pedagoogiline põlem, lk. 359.

² A.S. Maakarennos, Karsateustöö organiseerimise metoodikas.

Kaliteud töised, Tallinn 1954, lk. 162.

³ Sealsamas, lk. 162.

võimed ja autoriteet. Makarenko kasutab oma õpilaste juures ekslikult ära inimese päriet mingit kindlat eesmärki saavutada. Näiteks ta kirjutab: „Perspektiivisoonitel on üks huvitav eriomadus. Nad kõidavad inimese tähelepanu üldise väljasaatega saavutada rahuldust, kuid seda rahuldust ei ole veel saanud. Mida enam me temale läheme, seda enam tekitab need hõõsed plaanid, mis on seda vettisamad, mida rohkem pingutusi on tehtud mitmesuguste koristuste võitmisel”¹.

Igale õpilaskollektiivile räägi selliseid eesmärgid, mida see tahtis täita. Nende täitmise nimel on klass valmis palju paremini töötama. Makarenko kirjutab:

„Tähtis näiteks teatamisest, et kahe nädala pärast toimub võistlus antud asutuse meeskonna ja mingi naaber-meeskonna vahel selleks, et kollektiiviks julge tõuseks perspektiivitunde optimism”². Lastel kollektiivis võtab sellisel juhul kogu oma energia kokku, et võita. Makarenko räägi, et inimese peab ületama töö raskust, selle füüsilist ebameeldivust. Selle juures tuleb kalle abius võistluse moment, rahuldus kollektiivse tegevuse tunne. Ühtlasi Makarenko tunnistab, et paljud probleemid on alles lahendamata. Ta loodab, et „kunagi töötab tõeline pedagoogika selle küsimuse läbi, analüüsib inimlike jõupingutuste mehhanikat, näitab kätte, missugune roht kuulub

¹ A. S. Makarenko, Kasvatustöö organiseerimise metoodika.

Valitud teosed, Tallinn 1954, lk. 205.

² Salsamas, lk. 206.

selles tahtes, enesemastusele, häbile, sugestioonile, jäljendamisele, hirmule, võistlusele ja kuidas ne kõik kombinatsioonide puhta teaduse, suendumuse, mõistuse nähtusega¹. Selgub, et Makarenko sai aru võistluse erilised mõjud, võistluse tehnilisest inimterahelises suhetes esineva nähtusega. Oma pedagoogilises tegevuses oskas Makarenko võistlust praktiliselt ära kasutada. Kuid ta ei osanud seda seltsida.

Makarenko mõistis samuti, et iga inimene tahab leida kaasinimeste tunnustust, nääsamuti nagu kollektüügi. Koloonias said hästi töötavad kolonistid ja kollektüüdid küllaltki suure tunnustuse osaliseks.

A.S. Makarenko nagu M. K. Paramanovi kaal nõukoode kodis eiipsoanile kollektüüsi võistluse. Kollektüüsi võistlus ei välistanud Makarenko arvates kollektüüside siset võistlust, said nad sulasid omavahel tegelikult kokku.

Täpsikuna peab tõdema, et enne 1929. aastat ilmus võistluse kohta nõukoode kodis vähe kirjandust. Kuid see mis ilmus, oli otsis, ajalisk. N. K. Krupokaja, M. K. Paramanovi ja A.S. Makarenko poolt avaldatud raamatute põhjal võib öelda, et võistluse probleemiga nõukoogilises kodis uuriti teaduslikul tasemel. Eriti hinnatav nendel aastatel on see, et võistlust käsitletakse objektüüsiliselt inimterahelises suhetes esineva nähtusega,

¹ A.S. Makarenko, Pedagoogiline teos, lk. 575.

mida tuleb pedagoogiliselt õigesti kasutada, suunata.
 Samuti oli tähelepanu aastatel 1917-1929 suunatud
 kontaktõistluse pedagoogidele.

Õistluse probleemid Nõukogude koolis aastatel 1929 - 1944.

Peale partei XVI konverentsi 1929. aastal hakati
 õistlusest palju rääkima. Seda tingis konverentsil
 vastu võetud otsus. Nagu juba ülal märkisime, rõhutati
 selles vajadust organiseerida õistlust koolis. Pedagoogid
 reageerisid otsusele õistluse massilise organiseerimisega
 koolis. Kästi rajatub see pedagoogilise ajakirjanduse seagu-
 del. Meenutame, et Nõukogude koolis toimus 1929. aastast
 peale üleminek kompleksprogrammidele projektide metoodi-
 le ja et koolis oli veel erinõu praktiliste teadmiste
 omandamine koos osavõetuga kohalikest töötajatest.
 1929. aastal arutati Nõukogude edevate Starovuski- ja Bloni
 rajoni haridustöötajate nõupidamisel õistluse rakendamise-
 st koolis. Nõupidamise käigus määrati kindlaks tingi-
 mused, mille alusel õisteldi. Alljärgnevalt esitan need.
 1. Üks õpetaja 1929/30. õppeaastal läbi 180-ni täispäeva
 kestel. Õpetajad ei või katkestada mitte mingil juhul.
 2. Üks keskmise koolikäimise protsent 85-ni, kaasa
 arvatud religioossed ja kohalikud pühad.

3. Kõlmata 100%-liselt kodiskäijate hulka sulaaste, kolhoosnike ja sohoositöötajate lapsed.
4. Kehvikute laste jaoks: a) vüa järguvasse õppeaastaks tasuta söögile 40% rajoni koolidest; b) hiljemalt 1. jaanuariks realiseerida assigneringud elanike listest vahenditest kehvikute jaoks; c) eraldada vähemalt 50% kohalikest ühiskondlikest elanikest vaesemate õpilaste abistamiseks.
5. Tulevaks õppeaastaks suurendada üleüldine kohustuslik õpetus 8aasta vanuselt, seda mitte vähem kui 15%-liselt rajoni koolidest. Kõnnajämist alandada 15%-ni õpilaste üldisest arvust.
6. Haridustöötajad on kohustatud tegema internatsionaalset ja ateistlikku koolitustööd.
7. Püüda suurendada kolhooside ja kooperatiivsete ühenduste arvu.
8. Koopereerida elanikkond külas, kus asuvad kooperatiivid 90%, ülepääntes mitte vähem kui 50% ulatuses.
9. Kõnnajämuringidest olgu vähemalt 40% selliseid, mis töötavad haridustöölise abil.
10. Tuleb rajaprotsendiliselt kasutada koolide ja lugemistarede juures dekadid maotükke. Igal koolil kasutamiseks dekadid maotükil peaks organiseeritama õppe-juureilpaaid, pindalaga mitte vähem kui 4m² õpilase kohta.
11. Suurendada poliitharidusvõrgu koostööd koolidega: a) kõrgis külanõukogudes, kus on asutatud sohoos ja poliitnõukogu, koostada üldine plaan kultuurharidustöös

rajoonis;

b) lugemistunde ja puhanurkade tööse liituda kõik haridustöötajad (3 kilomeetri raadiuses);

c) siduda poliitharidustöö võrguga õpetajate metoodilisi ringe;

d) kodumuurimistöid lugemissaalides ja koolides juhtida ühtse plaani järgi;

e) kõiki poliitilisi ja majanduslikke kampaniaid, revo- lutsiooniliste pühade ja aplodiste päevade tähistamist juhtida kohalike plaanide järgi.

12. Poliitöölisel peavad töötma oma kvalifikatsioonini.

Kaugõppe kursusest osavõtte protsent peab olema vähemalt 25.

13. Kõik haridustöötajad kirjakamatusse liivideerimisele.

Nendes aulades, kus asub kool või lugemissaal, lasub haridustöötajate vastutus kirjakamatusse täieliku liivideerimise eest. Talurubaste, kolhoosnike, rahvastöötajate, naisdelegaatide, külanõukogude liikmete, 1908-1909. aasta sõjaväeterahvaste kirjakamatus tuleb liivideerida sõjaprotsendilisel.

14. Üleliiduliste partei, nõukogude ja ametialaste kongresside, konverentside ja plenumite otsused töötada läbi tootmis- metoodilistes ringides ja ametiühingutes, mitte hüljeda kui kaks kuud pärast kongressi või plenumi lõppemist.

15. Üia üldkoosolekust osavõtt 85%-ni, delegaatide puhul 100% ja rajoni ulatuses samuti 100%-ni.

16. Üia inspektorite poolt jälgitavate koolide arv 70%-ni. Inspektor peab jälgima lugemissaali mitte vähem kui

kaks korda aastas.

Rajoonide instruktioon nõupidamised poliitharidustöötajatega
kõik läbi kelm korda aastas. Kultuurikomisjonide etteanded

kaks korda kuus.

17. Tõnumata kaasa koogu elanikkond lugemissaalides lühemaks.

18. Mitte vähem kui 75% lugemissaalidest ühendada
raadiosalühääldeajaga.

19. Sanitaarsõuded:

a) 1 kord nädalas tuleb pörandat pesta;

b) iga päev pühkida telme akendelt, laudadelt, kappi-
delt;

c) rangelt täita kõiki sanitaarsõudeid.

Leping jõustub 20. augustil 1929 ja on kehtis kuni 20. augustini
1930. aastal. Kõik selle lepingu saad, et näidata mida
ja kuidas probleeme lahendada taheti.

Oulike on nutida, et juba 1929. aastal pandi alus
nõukoode kodielus eesmärgistatusele, võistlusele, mis sisenes
kohustuste võtmisele ja nende põhjal võistlemisele. Kohus-
tused, mis vastu võeti, olid siiniliselt vajalikud, ideaalsed.
Kuid nad olid väga ulatuslikud, diferentseerimata, sageli
päris kaugele kodielu kõige olulisematest ja spetsiifilisest
küsimustest. Kodu aga võitles nendel aastatel selliste
elementaarsete rakustega nagu kodukohustuse hõlpsa täit-
mine, aeglane kirjokamatusse liivideerimine jne.

A. M. Uband, Cepelndakue na pebseuouuouuouu eozhameuouuouu,

"Tšepelndakue", 1929, № 7-8, lk. 98-101.

1929. aastal nõudis ajakiri "Tööleuskne" otselt,

et tööstluse organiseerimine oleks plaanipärane. Ajakirjas kirjutati ka: On vaja teha konkreetne plaan kodide osatöös koristustöödest. Selleks, et koristustööd paremini kulgeksid tuleb asja organiseerida nii, et omavahel töötlesid ühelaadilised õppeasutused: maanoorte kodid omavahel, tehnikum tehnikumiga jne. Ajakiri "Tööleuskne" teeb ühtlasi ära ühe esimesi kodide vahelisi üleskutsesid. Kool-koloonia kutsub töötleva kool-kolooniat.

Ouline on rõhutada kutses esitatud mõtet — töö õppeasutuses tuleb organiseerida nii, et see soodustaks tööstluse käiku. Kuid soovitatud lahendus on lihtsustatud. Ajakirja avastes on selleks vaja tagada pedagoogilise personali 100% osatöö koristustöödest koos noorte ja laste kommunistlike organisatsioonidega.¹

1930. aastal minnakse selgi edasi. Nüüd soovitatakse sõlmida sotsialistlike tööstluse lepinguid kodide ja tehaste vahel.² Kummalegi nähti ette lepingus erisugused ülesanded. Kodil olid õppeduks, antireligioosne töö, kirpukamatuse likvideerimine. Lepingute sõlmimine tööstluses kodide ja tehaste vahel oli seotud tööalgsete kompleksprogrammidega, kus õpilased olid kinnistatud tööliste tehaseorganisatsioonidega.

¹ Разрешенный вопрос о организации работы в учебных заведениях, «Трудовая вера», 1929, № 4, л. 9.

² А. Давыдов, Организация работы в учебных заведениях и заводах, «Трудовая вера», 1930, № 2, л. 18-20.

saatsioonide ja kollektiivide juurde. Töölised aitavad oma-
kanda kooli töökoda seistada.

Tehaste ja koolide vahelise lepingulise võistluse
organiseerimine tähendab, seda küll võistluses sildis all,
kaugeminist võistluse rakendamisest koolis. Põhjusena on
asjatu, et tehase - valmiku ja kooli tegevus pole korvutatavad,
võreldavad, nende eesmärgid ja töö iseloom on erinevad jne.
Missugune võistlus, kontaktvõistlus rahvelgas saab tekkida
antud kooli ja tehase vahel?

Koolis endas kujunes neil aastail küünilisus
nn. võistlus vastuvõetud kohustuste täitmises. Toon ühe
ilmekama näitena ladištsevi nimelise kooli poolt võistlus-
seks võetud kohustused ja tabeli nende täitmise käigu¹.

¹ A. Doikurov, Cozuanuemeveckoe opeboredakue u ukosa,
"Hapogoe nro~~le~~usene", 1930, № 4, lk. 12.

Radiistriivi nimelise kooli õistluse koostised:

Viidud töödeks	Tähtsuse smb	Viitumise
		ka 15/5
Õpetatavuse tagamine	100%	99%
Õpetatavuse tagamine II str. õpetatavuse tagamine	100%	78%
Õpetatavuse tagamine - õpetatavuse tagamine	250 rub.	244,5 rub.
Õpetatavuse tagamine - õpetatavuse tagamine	130 rub.	140 rub.
Õpetatavuse tagamine 7, 8, 9 klassidele MOPT	100%	72%
Õpetatavuse tagamine OSO	100%	90,8%
Õpetatavuse tagamine OAH	30%	—
Õpetatavuse tagamine 7, 8, 9 klassidele õpetatavuse tagamine	100%	100%
Õpetatavuse tagamine II str. õpetatavuse tagamine	90%	92,4%
Õpetatavuse tagamine õpetatavuse tagamine	100%	90%

Üldistades võib öelda, et 1929. aasta on suure vaimustuse aasta. Võistlusele kaadatakse kui imerahendile, mis on kutsutud ületama koolide ees seisvaid raskusi. Kujuneb välja uus võistlus võetud kohustuste täitmiseks. 1930. aastal hakkab kõlama selliselt organiseeritud võistluse kohta ka kriitilisi noote, piiratakse analüüside viigu.

Nü rõhutatakse artiklites, et võistlust traфарettide ja šabloonide vastu võistluse organiseerimisel¹. Paljude näitajatega kohustused, võistluse üldise käigu kaampsamalikult organiseerimise viisid tahes-tahtmata lubaduste ja tulemuste ülespreisutamiseni. Ka N. K. Krupnjajal ei päänud need nähtused tähelepanemata. N. K. Krupnjaja kirjutab, et sotsialistliku võistluse organiseerimisel kodus kanname pimesi kõiki selle, mis toimub täiskasvanute keskel, üle kodi laste keskele. Krupnjaja nimetas tädist nähet „pahempalseri kallaks“, kes ei arestata tingimusi, missugustes lapsed tegevavad, ei arestata nende ealisi iseärasusi². N. K. Krupnjaja nägi juba sellal, kuidas üritus, kasutada võistlust kodus, mida ta kogu hingest teatas, muutub tegelikult õppetööle üha vastuvõetamatuks.

¹ A. Douvrekob, Сознание и умение в школе,

„Педagogический журнал“, 1939, № 3, lk. 48.

² Н. К. Крупецкая, Воспитание и игра, Педagogический журнал в СССР. Том 3, Москва 1939, lk. 503.

Nägi ka Makarensko organiseeritava võistluse puudusi. Ta kirjutas: „Eriti juhtivad mõned autorid tähelepanu ilmutasid muutustele võistluses õppedukuse eest. Need muutused seisavad ~~selles~~ võistluse idee bürookraatlikus väljasuretamises, kiindumises numbriolimesse tulemustesse ja konvootatesse, mis loovad pinna sõlmakirjalikuse arengule, õpilase ja tervete klasside demokraatlikumisele”¹.

Toon sünnkohal veel ühe näite². 1930. aastal kuulutati välja riigilise industrialliseerimiseks. Esialgu planeeriti, et iga õpilane võtaks allkirja 15 ruldale. Tegelikult tuli välja, et esimestes gruppides kirjutati alla keskmiselt 30 ruldale. Laenule allakirjutamiseks organiseeriti koolis võistlus. Seoti sisse illustreeritud tabelid. Diplomandi arvates ei ole selline võistlus pedagoogiliselt õige. Õpilaste edu sõltus kõigpoolselt vanemate palgast ja oskusest raha välja nuruda.

1930. aastast peale laienes pidevalt võistluskohtustesse võetavate küsimuste ring. Esitan mõned näited. Alates 1930. aastast hakatakse vanematelt nõudma, et need hoiduksid rohkem laste puhtuse eest. See tingimus võeti ka võistlusesse sisse. Hiljem leiti, et

¹ A. S. Makarensko, Iseloomustavatus koolis. Valitud teosed, Tallinn 1954, lk. 348.

² A. Frenkel, Õnne soovimuseksso epelehtade koostamine, „Õnne ühine” 1930, № 1, lk. 28.

Nagu näha, tsid sellised näitused kogu, eriti töökooli tinnimustes, kus jäniste, mudelite tegemine sisis küllaltki tähtsal kohal.

Üleüldeline sotsialistlik võistlus puudutas ka tehnikume. Juba poolks jänusriks loeti 701 kõrgemat õppeasutust ja õppekombinaati ning 144 tehnikumi võistlejate redades duaks¹. Toimus laisulatuulik võistlus õppedukus. Seda näitab ajkirjas esitatud tabel², mille me sünnohal ära toome.

---

¹ Топышев, Топышев и инженерные в СССР
 капитализма, "Техническое образование", 1933, №1, л. 41.

² Саломас, л. 41.

Tehnikumi nimetus	Kuni arvuimari notatsiooni - liikumise keskmine % - des.				Prosentid ajel % - des.			
	üha hästi	hästi	rahuldavalt	mitte rahul- davalt	üha hästi	rahuldavalt hästi	rahuldavalt	mitte rahul- davalt
Kaarela põllupidajate tehnikumi	4,0	17,0	67,3	11,7	20,6	20,6	54,0	7,8
Alaosa _____	3,8	28,4	62,1	4,7	9,8	36,7	52,0	1,5
Praslaudi _____	9,2	26,3	59,5	6,0	19,4	29,3	48,0	3,3
Rehela vinn. _____	3,6	32,4	57,0	7,0	9,2	39,0	47,0	5,8
Osaosa _____	0,3	16,4	70,5	14,8	4,3	26,2	61,6	6,9
Rehela _____	—	4,5	86,5	9,0	2,0	22,0	29,5	4,6
Alajõe _____	—	29,3	62,1	8,6	—	44,6	51,2	4,2
Freemur vinn. _____	5,4	29,6	50,5	8,5	5,4	29,8	58,6	6,2
Sejonaosa _____	—	10,6	68,5	21,0	14,4	37,6	28,6	19,4
Sejonaosa _____	—	29,7	60,0	10,3	2,8	34,7	57,8	5,3

Ülalesitatud selgus, et võistlus nõukogude koolis saavutas aastatel 1929-1933 väga laia ulatuse. Õpilased võistlevad paljudel aladel. Keskmiselt oli saanud võistlus koolide vahel hünnete pärast. Nendel aastatel analüüsis võistluse probleeme nõukogude koolis ka N. K. Krupskaja. Missugustel suundudel asus Krupskaja? N. K. Krupskaja kirjutas 1931. aastal artikli „Sotsialistlik võistlus nõukogude koolis“. Krupskaja rõhutas sellel artiklis kodanlikus koolis ja nõukogude koolis erineva võistluse suurt erinevust. Ta märkis, et ülesanded, mis klassiga tuleb lahendada võistlust saavutamiseks, peavad olema konkreetsed, lastele lähedased ja arusaadavad. Mida väiksemad lapsed, seda lihtsam, täidemaadeta-vam, konkreetsem ja emotsionaalsem peab ülesanne olema. Tulemused peavad tulema võimalikult lühema ajaga nähtavale. Kui piiratakse ülesanded 1-3 aastaks, siis õpetame lapsi ainult kõlaste fraasidega, mitte aga tegelikult kommunistlikult töötama.¹ Krupskaja tõi näite utüli kogumisest. Tõttame ühe deksadi. Alguses kirjeldab igüks enda juures kodus, deksadi lõpul tehakse kokkuvõtte. Laste huvi ei ole sellisel juhul vähenenud.

Saavutamise on võtta tõesse õpilastega selliseid ülesandeid, milliste kollektiivset täitmist on just kerge

¹ Н. К. Крупская, Воспитание детей в коммунистическом духе.

Педagogическое мышление в коммунистическом духе.

Москва, 1953, стр. 498.

arvestada. Mõnili kogumise tulemustest saab klasside vahel kergesti arvestust pidada. Krupskaja juhib tähelepanu sellele, et õigesti kavandatud plaani täitmine tähtsajaliselt kasvatab vastutustunnet, kasvatab teadlikku suhtumist töösse. Kürendustel tähtsajad aga teevad lapsi närviliseks, õpetavad hoolitult suhtuma oma töö realiteeti¹. Krupskaja arvates võivad võistelda ainult võrdne võrdsega. Mõnitusi kartes kirjutab Krupskaja, et võistlus laste ja täiskasvanute vahel ei ole võimalik. Samuti ei või võistelda teise ja kuuenda grupi lapsed, sest neil on erinevad võimed. Samuti juhib Krupskaja tähelepanu sellele, pedagoog ei saa ees vanuseastmete vahel organiseeritavas võistluses kasutada samu meetodeid. Nagu laste mängud igal vanusel² erinevad, nii ka nende töö ja selle rakuste ülitamise teed. Pedagoog peab arvestama laste vanuselisi iseloomu ja tegema selgeks, kui suure vanusepüüga lapsed on võrdsete võimete². Lapse võimeid võib näiteks mõjutada temast mittevõrdse aja-elu. Ühes ja samas raskis õpivad vastutavate töötajate lapsed ja tööliste lapsed. Vastutavate töötajate lapsed tulevad koju, nendega tegeleb ja räägib ema, nad oskavad paremini lugeda. Tööliste lastega ei tegele peaaegu keegi,

¹ H. K. Krupskaja, Содержательное и образовательное значение

педагогического соревнования в детском саду. Труды 3, Москва 1959, lk. 498,

² Скавранас, lk. 498.

Korteris pole õppimises kohta. Kui algab võistlus loob
vastutava töötaja laps hästi, koolise laps halvasti¹.

N. K. Krupskaja diferentsseis omaltele gruppidele koolielikeed.

Koolielikeete endi hulgas võistlusest kõheldes ütles Krupskaja:

«... I oreu foveo memora concupiscentibus epaga pedem.

A meo unoga nupumamae no ceno y bypocue².

1936. aastal pidigi Krupskaja konstantinina tšixid moone-

teisi, kõige parempoolsemaid kõrvalaladumisi, sest sotsia-

listlikku võistlust tõlgendati kui pedagoogilist meetodit³,

laste võimeid aga ei arvestatud üldse. Sotsialistlikku

võistlust ei organiseeritud mitte koolielikeetega töötajate kas-

votajate keskel, vaid laste endi keskel. Kõige selle tulemus-

na tungis lasteada drillimine, mis^{oli} rauds bürokraatiami tekni-

mises⁴. Üldest tuleb, et nagu Krupskaja üles eitunud

võistlust koolielikeete astmel üldse. Vastupidis. Tä luges võis-

tluse organiseerimist koolielikeete hulgas suurepärases ürite-

kses. Krupskaja märkis, et kui kasvatajad mõistavad võistlu-

se tähendust, saavad arm millise põlvkonna nad peavad

¹ H. K. Krupskaja, O gonnokomou boimomomou. Tigarouueekue
couuekue b qeeenu mouad. Tlou 6, Mouka 1959, lk. 232.

² Sealsamas, lk. 232.

³ H. K. Krupskaja, O' uzbrayuekue b gonnokomou qee.
Tigarouueekue couuekue b qeeenu mouad.

Tlou 6, Mouka 1959, lk. 329.

⁴ Sealsamas, lk. 334.

kasvatama, aitab võistlus neid nende ülesande teostamisel. Krupskaja arvates võib võistluse kasutamisega saavutada häid tulemusi. Ta toob näite USA-st, kus nendele õpilastele, kes suureshujal lõevad tõendavalt läbi 20. raamatut antakse märk. Sõnjuures peavad õpilased üksteist kontrollima, esineb võistlus.¹ Nägu selgus, kirjutas N. K. Krupskaja juuba 1931. aastal, et õpilaste võistlust ja täiskasvanute võistlust ei tohi samastada. Ülesanded, millede täitmise pärast toimub võistlus õpilaste vahel, peavad olema lastele funktsionaalsed, kodielu spetsiifikat arvestavad.

Millest see tuli, et võistluse organiseerimisse koolis tulid muutused. Mõnes arvates, on üheks põhjuseks asjades, et 1929. aastast peale hakati võistlust ühaast käsutama meetodina, subjektiivse nähtusena, inimestendina. Aluspanijus kodine vaatele oli J. V. Stalin, kes kirjutas: „Tegelikult on võistlus töötajate miljoniliste hulkaade maksimaalse aktiivsuse alusel sotsialismi ehitamise ehitamise kommunistlik meetod. Tegelikult on võistlus see korras, mille abil tööklass peab kogu majandus- ja kultuurilise sotsialismi baasil ümber tegema.² J. V. Stalin, tehes selle järelduse, ei analüüsinud üldse

¹ H. K. Krupskaja, Воспитание и педагогический коллектив в школе. Педагогическое сотрудничество в школе. Москва.

Март 5, Москва 1959, lk. 107.

² J. V. Stalin, Массовый спорт и производительность. Впервые в Ж. Миклуша рамаателе „Массовый спорт“. Төзд, 1952, lk. 107.

järgmistesse gruppidesse.

1. Sotsialistlik võistlus teadmises.
2. Mitmesugused vead võistlusele pioneerirühmades.
3. Pioneeribrigaadide töö trekkides.
4. Pioneeride töö külas.
5. Sotsialistlik võistlus kodis.¹

Nõukogude võimude kehtestamisega lastes asuti ka meie kodides organiseerima võistlust. Sellest kirjutab E. Nõmme järgmist: „Kõhe esimesel kodipäeval tegid õpetajad klassides pärast elukõigat selgitustööd teatavaks, et ka meie kodis võtab sotsialistlikust võistlusest osa. Õpilased olid kõik sellega päri. Kuid oma suureks huvituseks ja imetuseks see võistlus ei andnud erilist suurt tulemust. Näis, et sellisel võistluskorraldusel, et nüüd hakkame lapsed, kõik hästi õppima ja vaatama, kes on meist parim õpilane jne., ei andnud seda kaasarmuust ja haaravat mõju, mida iga võistlus, et saada parimat tagajärge, peab omama. Säärasel võistluskorraldusel on rida puudusi, mis takistab selle läbiviimist. Neist olgu nimetatud tähtsamatena.

- 1) Sõrgemal õpilasel puudub sidusvõimetus, kuna ta juba ette teab, et ta ei suuda ette jätta klassi parimast.
  - 2) Raske ja keeruline on täiesti sõltamatult otsustada, kes on täpselt see kõige parem, kes teine, kolmas jne.
- Et neist puudustest vabaneda, peaksin teisest verandast

¹ С. Э. Пожендаев, Изучающие группы; Л. Яков, Рассказ о лампочке, Москва 1930; Д. Левин, Выборы жюри рапортуком, 1931; М. Волкин, Соревнование на заглядь, 1930.

tast alates sisse uue võistlusreeglitega. Selle koostamisel lähtusin rehalise karkatuse (opordi) mitmesõistlusest (kümnne-, viie-, kolmesõistlus), kus võistlejate paremus arvestatakse punktides välja iga ala pealt eraldi ja kogusummas, kusjuures lõpliku paremuse järjekorra määrab lõppsumma. Võidlesin koostades mitmesõistlusega, kus iga õppeaine kujutaks endast omaette ala, tulemused aga liidetakse¹.

Põhin selle peela taotsele selleks, et näidata rehti kodu lihtes raimest kokkupuudet sotsialistlikus võistlusega. Esitatud koostadist ilmneb kujukalt, kuidas võistlust peeti vana õppetöösse.

Võistluse subjektiivselt rakendamise viis praantiliselt sellele, et tekkis täielik unumix. Kärtis on seda iseloomustatud väsimuendatel aastatel, 1956. aastal kirjutati:

„Kuidas sotsialistlikus võistluses põhimõtted kantis omal ajal apl. koostamisest üle tegelikkusse, arvestamata kodi õpetajate ja õpilaste vanuselisi isäraavusi. Haridusorganid hakkasid otsustama kodide töö üle plaani täitmise protsendi järgi, võttes plaanis ajaprotsendilise õppeedukuse. Organiseerides õpilaste vahel võistlust õppeedukuses, unustasid kodide juhivad sageli, et õppeedukus ei sõltu üksnes õpilastest ja nende võimetest ning teadmistest, vaid ka õpetajate kvalifikatsioonist, pedagoogilisest meisteelikkusest. Rinnates kodide tööd ainult õppeedukuse protsendi järgi jätsid haridusorganid

¹ E. Nõoni, Kuidas korraldada kodis sotsialistlikus võistluses, „Nõuagude Kod“, 1941, № 1, lk. 79.

kähe silma vahel, et õpetajad ise panevad hindusi, mis on nende töö näitajaks. Selline protsentuaalne kütis sageli püüis silmaajamiseks ja rügi otsese petmiseks, ning kutaus õpilaste hulgas esile negatiivseid nähtusi, mahakirjutamist, etteütlemist ja spikerdamist¹.

1944. aastal leikigi, et kõige lihtsam moodus õistlusega mittetegeleniseks on õistluse keelamine õpetajis.

25. jaanuaril 1944. aastal avaldati Venes NFSV Pariduse Rahvakomissariaadi otsus: "Социалистическое соревнование, массовое переоснащение из области просвещения в учебной работе школы, вредно отражаемое на качестве обучения и дисциплины в школе"². Järgneb kõik: "Наркомом просвещения АССР, заведующими областными (краевыми), городскими, районными и отделами народного образования, (заведующими) школами:

- а) прекратить практику социалистического соревнования в школе среди учащихся и учителей по вопросам учебной работы. Запретить неравильную и вредную практику оценки работы школы и учителей на основе средних процентов успеваемости учащихся.
- б) решительно устранить всякое давление на учителей

¹ Õistlusest koolis. "Õppeajaloo Kool", 1956, №7, lk. 41.

² Приказ народного Комиссара просвещения РСФСР от 25. января 1944 г. №22. О социалистическом соревновании в школах. Справочник директора школы, Москва 1954, lk. 78.

6. õpetaja ühendamisele vastuseks, loomulikult ka kera
 nõukogu tegevusele suhtes ja vastuseks
 õpetaja ühendamisele vastuseks¹.

Vastuseks selle tagajärjel loomulikult
 organiseerimine ka koditöö kestel aladel umbes kümneks
 aastaks.

1956. aastal tehes aga grupp teaduslike töötajaid,
 et 1944. aastal vastuseks sellele administratiivse ja
 kuni kasuks neile õpetajatele, kes suhtusid võistluse orga-
 niseerimisse õpetajate hulgas formaalselt. 1944. aasta otsus
 võimaldas osa pedagoogide hulgas välja kujundada samuti
 arvamuse, et vastuseks sellele tähendas võistluse kasu-
 tamise organiseerimise lõpetamist üldse keelata. Kes jätkas
 võistluse rakendamist, need sattusid sageli terava
 kriitika alla².

¹ Приказ Народного Комиссариата просвещения РСФСР
 от 25. января 1944 г., № 52. «О организационном порядке
 работы в школе». Справочник директора школы,
 Москва 1954, кн. 78.

² Võistlusest keelata. «Nõukogude Kool», 1956, № 7, lk. 14.

III peatükk

Õistluse küsimusi tänapäeva koolis

Üle kümne aasta oli õistlus õppetöös keelatud. Seoses sellega pöörati õistlusele pedagoogilises kirjanduses väga vähe tähelepanu. Alles peale 1953. aastat kinnitati paljud vead rüüskades ümber.

Õistluse küsimust arutati 1955. aastal ÜdKÜ

XII kongressil. Võeti vastu otsus: „Soovitada komsomoli- ja pioneriorganisatsioonidel pionerirühmade, -rühmade ja malevate töösse sisse tuua õistluse elemente õpandi, kunstilise isetegevuse, tehnikaalase ja kujutava loomingu ning noorte naturalistide tegevuse alal. Pidades struktuurkavaks korda saavutuste eest pioneritöö üksikutel aladel pioneride jaoks rinnamärgid: „Noor naturalist“, „Noor tehnik“, „Noor turist“. Eriiselt silmapaistevad pioneride, pionerirühmade ja malevate ning pioneritöötajate jaoks kanda ÜdKÜ Keskkomitees sisse G.I. Lenini nimelise pioneriorganisatsiooni auhannat¹.

¹ Ülelülidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu XII kongressi materjale, Tallinn 1955, lk. 123.

Lähenemine võistluse probleemidele koolis 1956. aastal oli veel arglis. Alates 1956. aastast hakkas võistluse kohta koolis ümema rohkem kirjandust. Esimeseks käige pikemaks artiklins oli 1956. aastal ilmunud ajakirjas "Современная педагогика" "Võistlusvõist koolis"¹.

Sama ajakirja sergudes arutati ka järgnevatel aastatel võistluse probleemi.² Artiklite autorid kirjutavad põhiliselt sellest, kuidas on võistlust koolides, kus nad töötavad, kasutatud.

¹ Л. М. Хабукда, М. Д. Букараба и др., О соревновательности в школе, "Современная педагогика", 1956, № 5.

² V. näitena

Ю. М. Гаурило, В. Г. Бодяков, Социалистическое соревнование в школе, "Современная педагогика", 1957, № 12, lk. 93-104.

Н. Краснополский, М. Сеников, Организация спортивной работы в физкультурно-производственной школе, "Современная педагогика", 1957, № 6, lk. 28-37.

С. С. Радченко, К вопросу о методах спортивной работы в школе, "Современная педагогика", 1958, № 10, lk. 137-144.

К. Д. Тараканов, Социалистическое соревнование - важное средство воспитания коллектива, "Современная педагогика", 1958, № 9, lk. 137-144.

Р. М. Панкратов, Коллективная спортивная работа в школе, "Современная педагогика", 1959, № 8, lk. 73-78.

Võistlusest Eesti NSV koolides

Võistluse tegeliku organiseerimisega Eesti koolides

haruti põhjalikumalt tegelema 1959. aastast alates.

Selleks tegevuseks andis kahtlemata hoogu Eesti NSV Haridusministeeriumi poolt laialisaadetuks juhend „Õpetas-
te sotsialistlikust võistlusest koolis“ ja ajakirjas „Edemaksa-
negaroonika“ avaldatud artiklid. Missugused on prakti-
kute seisukohad võistluse kohta. Sotsialistliku võistluse
organiseerimisest kirjutas A. Tiki „Koolitöös peab olema
alati, pidevalt võistluse moment, nii et kõik hea ja ilus
mille eest võisteldakse, kujuneb noortel kindlaks harju-
museks.“ Samas arutleb A. Tiki „On hea ja õige, et koolid
on hakanud organiseerima sotsialistlikku võistlust aladele,
mis kajuvad samajones ravimist. Ja enamuses tehlakse
õllega ühe rahuldavalt koine. Seda ei saa kaugelkui
õelda õppedukuse kohta. Meil on kool, kus õppedu-
kus on hinnete näel võistluse koostinoks. Ühest koolist
teatatakse: „Punkte saab hinnete alusel, kusjuures
rahuldavaid hindeid ei arvutata. Iga „4“ ja „5“ anna-
vad ühe pluss punkti, iga „1“ ja „2“ ühe miinuspunkti.
Teises koolis antakse klassile üks punkt päevas juhul,
kui klass pole päeva jooksul saanud ühtegi miinusratul-
davat hinet, kolmandas koolis aga arvutatakse iga

---

¹ A. Tiki, Sotsialistlikust võistlusest koolis, „Nõukogu
Õpetaja“, 16. jaanuarist 1960.

pärs välja klassi kesmine üldhinne, mille alusel antakse kollektiivile vastavalt määras või pluss punkte. Jagelis tehakse seda iga õppeaasta lõpul, kas siis klassi kesmise hinde või edasijõudmise protsendi alusel.¹ Tähtsal kohal on võistlus ka sellistes koditöö lõikes, nagu ühiskondlikult kasulik töö, töö kohaselt korraldatud rehel-
laagrites. (Tallinna XVII Keskool, Tallinna XVI Keskool)².

1960. aastal kirjutas R. Viikus oma kogemustest,

et paremaid tulemusi on siiski võimalik saavutada võistluse organiseerimisega ainult teatud aladel. R. Viikusel on muidugi ka õpetajaga seotud koditöö aladel, aga konkreetselt ei saa olla võistluse objektiks õpilaste hinded. Tema rõhutab ühena sellistest aladest võistlust dissipliini hoidmises. R. Viikus koostab sagadust, et võistlust juhivad ja hindavad õpilased ise pedagoogide kontrollimisel, kusjuures võimased segaksid alles siis vahele, kui midagi kannab viiteta minema.³

1959. aastal eksitiigi eelkõige vastu Turba keskkoolis. Seal moodustati ühel õppenõuajaga koostööks õpetajatest vastavad komisjonid. Õpetajate poolt ^{teetati} välja vas-

¹ A. Jäki, "Sotsialistlikust võistlusest koolis", "Nõuajude Õpetaja", 16. jaanuarist 1960. aastal.

² L. Tark, "Õpilaste iseenindamine ja sotsialistlik võistlus koolis", "Nõuajude kool", 1959, № 2, lk. 651 - 652.

³ R. Viikus, "Sotsialistlikust võistlusest koolis", "Nõuajude kool", 1960, № 3, lk. 189 - 191.

taavad võistluse tingimused. Neid esitati õppealajuhata-
jale koordineerimiseks¹. Diplomandi arvates on õigem, kui
tingimused võistluseks koostatakse õpilaste poolt. Pedagoogid
ainult abistavad neid.

Rehikidalt - aastatel 1959 - 1960 tegeldi eesti
koolides suhteliselt aktiivselt võistluse küsimustega. Kõige
konkreetselt lähenes võistluse probleemidele A. Tõni.
A. Tõni märkis ära ka rea puudusi. Ta kirjutas, et
pioneeride ja kommunistlike noorte arvus kasvab võrre on
klassidevahelises võistluses võrre ning elopedagooliline².
Üldiselt leidis ta, et võistelda võiks aladel, mis
õhkuvad õpilaste endi tööst ja annavad võrreldavaid
tulenuid. Kaasajal on suuri kogemusi võistluse organi-
seerimisel Pärnu 2. keskkoolis. Õppealajuhataja Armas Kuld-
sipp kirjutas, et 1968. aasta sügisel siis Andru vallas
üks iga päev tundide lõppedes paarkümme kommunist-
likku noort kartulips + põllule. Seal rakendati klasside
vahel võistlust parima brigaadi nimel.

Samal sügisel võideti koolidevahelisel testipäeval
põlval juba aastaid ihaldatud auhind - ehne austra-
laalane kumerang. Üld-Kõrre aastapäevale pühendatud
jõusaunavõistlus aga valmistati erilise hoolega. Finaalvõist-
lustest võitjad olid kõik klassid 20-hünneliste võistlan-
dudega. Samasuguseid võistlusi massilise osatõuga
orientaatsioonis võistlused.

¹ E. Raidmaa, "Sotsialistlikult võistlusest koolis", "Nõukogude Õpetaja",
4. jaanuarist 1959.

² A. Tõni, "Sotsialistlikult võistlusest koolis", "Nõukogude Õpetaja",
16. jaanuarist 1960.

Oktoobrikuus on Pärnu 2. keskkoolis komsomolikuus. Selle puhul kirjutavad õpilased võistluskirjandi teemal, "Kui ma asun isa (ema) kohale". Organiseeritakse võistlustus.

Nõukoode liides konstitutsiooni järel, on kavas juba traditsiooniks saanud klassidevahelised teadmiste võistlused, populaarse D-klubi (= Diskussiooniklubi) võistlustud ja.

Pärnu 2. keskkoolil on ligi paarikümmet aastat pikku traditsiooni klassidevaheliste võistluste korraldamisel.

Ka praegu käib klasside komsomoli - algorganisationsioonide vahel võistlus parima distiplüniga, kõrgeima õppeedukusega, efektisema ühiskondlikult kasuliku tööga, resultatisemate spordisaavutustega klassi nimel. Võistluse avastust peavad ja kogu organisatsioonilise külje eest hoiduvad kommunistlikud noored ise. Nendel laeub ka ühiskondlik korrapidamine. Selline õpilaste omavalitsus on enast aastate jooksul sügustanud ja kooli juhtkonnale ning õpetajatele suureks abiks olnud¹. Võistluse äraasutamine

Pärnu 2. keskkoolis on väga laialdane. Püütakse leida uusi vorme.

Lubamatud on organiseeritud võistluse juures igasugused hõimulanded. L. Keinan, besti Pioneerisorganisatsiooni Nõukoode instruktor kurdab: "Mitmetel üle-rajoonilistel kokkutulekutel ja isegi pioneerijuhis erialaga koolide 9. klasside õpilaste kokkutulekul võistlesid eriala

¹ Vestleb Pärnu 2. keskkooli õppealajuhataja Armas Kuldsepp, "Nõukoode Õpetaja", 12. oktoobrist 1968.

ajaloo - olümpiaade korraldatakse 19. - 21. aprillini Tallin-
nas. Ettevõtteid toimuvad koolides 10. - 16. veebruarini ja rajoni-
des linnades d. märtsil. Lõppsoone kutsetakse järele
õpilased.....¹

Kaste ajaleht korraldab ise võistlusi, et saada aval-
damiseks paremaid õpilaste töid. Neid nimetatakse võistlus-
teks, aga diplomandi auastes dees õiguse nimetada konkur-
sides. Näiteks teatab "Säde" 27. jaanuaril 1968., et Eesti
NSV Haridusministeerium, Eesti NSV Pioneerorganisatsioon
Nõukogu ja ajaleht "Säde" toimetuse kuulutavad välja kirjan-
dus- ja joonestusvõistluse. Võistlejad II - IV klassi õpilased
nooremal vanuserühmas ja VI - VIII klassi õpilased vanemas
vanuserühmas.²

Ajalehele kirjutavad õpilased ise, kuidas nende
koolides organiseeritakse võistlusi. "Sädemes" 27. märtsil 1968.
kirjutatakse, et rühmades kuulutati välja kaheosaline
võitlus. Põhimõtteks li: kõik lõuad kaasa, nutikam
võidab! Esimese võru tulidamad olid Toomas ja Hilje.
Teise võru võitlusel teatasime nädala pärast. Nüüd
selgitasimegi välja nutikama kogu võistluse jooksul.³
Järelikult võistlusi organiseeritakse koolivõrde hulgas pidevalt.

¹ Üks koolivõrde ajalo olümpiaad, "Naste Klääl",
18. aprillist 1969.

² Võistlemas! Võistlemas! Võistlemas! "Säde", 27. jaanuarist 1968.

³ R. Tuusson, Võistlusel nutikad, "Säde", 27. märts-
nist 1968.

Õpetluse abil püütakse välja selgitada ühe ala parimaid õpilasi. Teiselt poolt koostuvad võistlused klasside, rühmade vahel, mis peavad lastes kasvutama kollektiivset tundeid. Näib, et võitnud meeskond on õige, sest mida rikkamad ja mitmekülgsemad on inimeste vastastikkused suhted kollektiivis, seda credam ja huvitavam on inimisiksus. Sellepärast ongi üksmeelseste lastekollektiivide moodustamine nõuagude kodi kasvatuses põhilisus suunas¹.

Et pedagoog omavõlga saaks juhtida võistlusi kollektiivis, peab ta seda aitama kujundada. Õpilaskollektiiv kujuneb mitut liiki tegevuses: töös, mängus, õpinguis, kultuurimassilises töös, spordis. Pedagoogi tegevus on kõige efektiivsem, kui ta vastab järgmistele nõuetele: 1) Tegevuse ühiskondliku mõtte ja tähtsuse on lastele selge. 2) Tulemused on konkreetsed ja ilmsed. 3) Sisse vastab õpilaste valimisele iseärasustele. 4) On tagatud laste pingutuste rajalikkus ja loova initsiatiivi rakendamise võimalus töö sovitamisel².

Kui on kujundatud tugev klassikollektiiv, siis saadakse selles distiplinariimata, ühiskondlikult tihedalt koreleeritud õpilane inimene seisukorda, kes ilmselt hääleb oma seltsimehi ja kaugustab kollektiivi au. Selles osaldub kollektiiv ja võistluse vastastikkuse seas.

L. Novikova, M. Vinogradova, G. Šajenko, F. Mer,

¹ Tõukusest õpetajate ühiskondlikult koreleeritud, Moskva 1965, lk. 237

² Pedagoogika põhijooned, Tallinn 1965, lk. 217.

F. Brjuchkovitšovi soovitatavad võistlused korraldada õpilaste tegevuse üksikutele ja rühmadele mitmekesistel aladel, sest siis osalevad paljudel lastel võimalused erinevate annete ja võimete arendamiseks. Ei saa olla võistlus igas suhtes parima õpilase nimel. Sama võib öelda ka klasside suhtes¹.

Seoses õpilaskollektiivi reorganizatsiooniga tekib probleem juhtimisest üldse ja võistluse juhtimisest. L. Tšurpau arvab, et „juhtimisprotsessi sisemus on informatsiooni vahetamine juhtiva organi ja juhitava objektiga vahel“². Igasuguses juhtimises korduvad testid operatsioonid, demarsööde deksid ja tingimuste tundmaõppimine ning analüüs, kollektiivile tegevuse eesmärkide seadmine, võimaluste ja teede otsimine nende saavutamiseks.

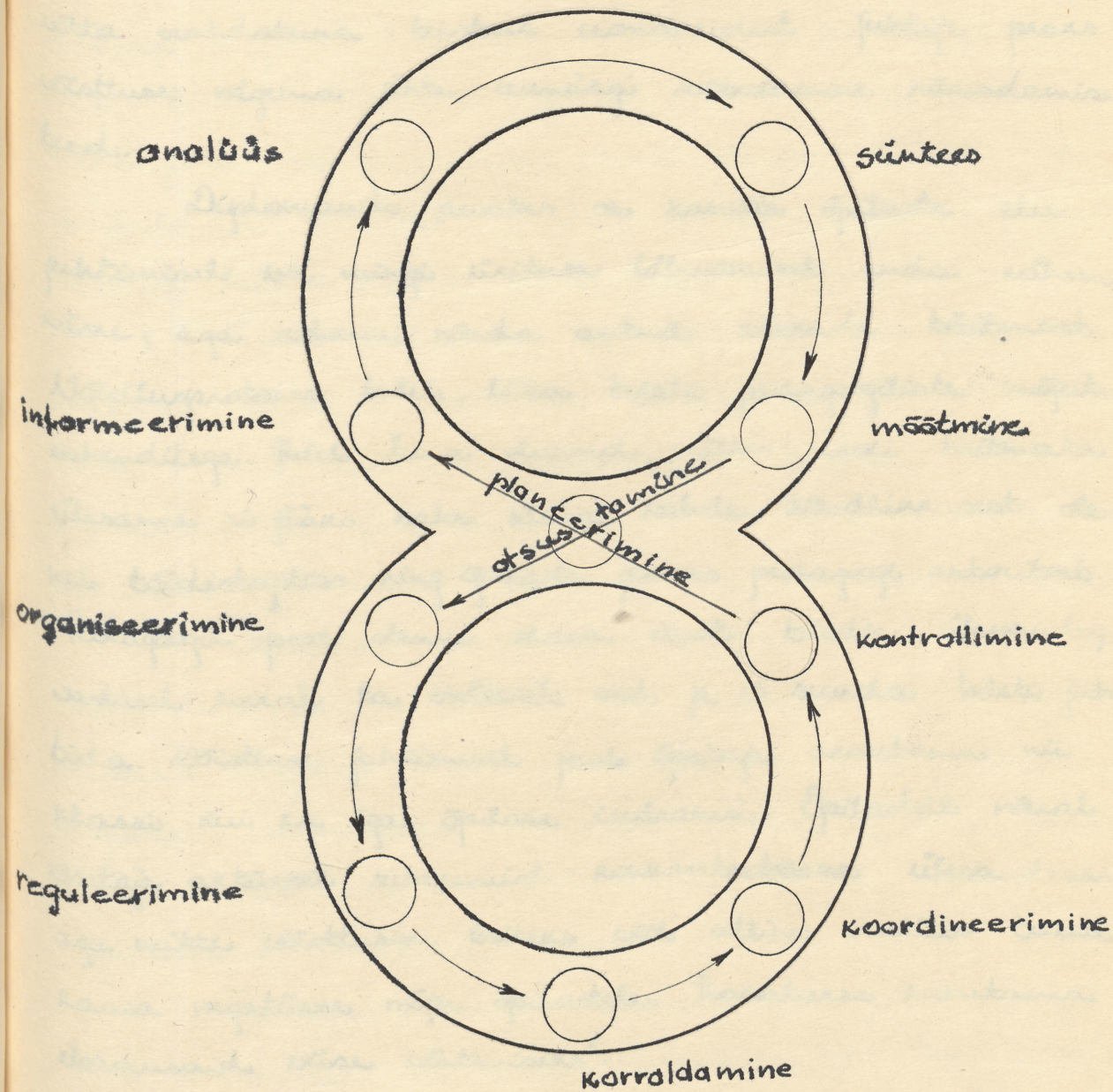
H. Kala käsitleb juhtimist tsüklilise protsessina, mis koosneb kahest teineteisest valdavast ning tsükliliselt teineteisele järgnevast osast.

- a) juhtimise ettevalmistamine: informatsiooni analüüs, süntees, mõistmine.
- b) juhtimise teostamine: organiseerimine, reguleerimine, korraldamine, koordineerimine.

Neid sidusateks elementideks on, nagu põhiselt näha otsustamine ja planeerimine (kohustuse vastuvõtmine). Selline käsitlus on kooskõlas juhtimise

¹ Võistlusest rääkis „Nõukogude Kodu“, 1956, № 7, lk. 44.

² L. Tšurpau, Kodijuhtimine ja tänapäev, „Nõukogude Kodu“, 1963, lk. 101.

Kübereetiline määranguga ja näitab ilmekalt juhtimise pidevuse näet tegelikkuses!

H. Kala, Ratsiooniorganisatsioon ja tootmisvaldkonnas teaduslik juhtimine, "Besti Raamennist", 1967, Nr 2.

Sama skeemi tuleks arvestada vestluse juhtimise juures, sest vestlust kui protsessi ei saa juhtimistööks võtta eraldatuna teistest eesmärkidest. Juhtija peaks vestluses nägema ühte eesmärgi saavutamise küündamise teed.

Diplomandi avatus on kasulik õpilaste elu juhtimisel või mingi ürituse läbiviimisel anda vähem käse, aga rohkem näha antud käskude täitmist. Vestlusprotsess tuleb luua teiste pedagoogiliste mõjutusvahenditega. Tuleb luua suunad, milles isegi täitmata ülesanne ei jääks kahe silma vahele. Näidlikkusest de-velb töödistsipliin ning õpilaste juures pedagoogi autoriteet. Pedagoogil peab olema klassi elust täielik ülevaade, vastasel korral ta isoleerib end ja ei suuda hästi juhtida. Vestluse juhtimisel peab õpetaja arvestama nii klassi kui ka iga õpilase iseloomu. Õpilastelt nõuab õpetaja aktiivset suhtumist konkreetsetesse ülesannetesse, aga mitte vestlusesse. Erituks võib selline vestlus teha kaasa negatiivse mõju õpilastele. Rakatatakse kasutama loomusaid viise vestimiseks¹.

Teiselt võib juhtuda ka nii, nagu Georgievski kirjeldas. Õpilased läksid mitteorganiseeritult tööle maisipõllule. Igaüks võttis neist kõige oma äranägemise järgi.

¹ Социально-педагогическое воспитание в школе. Труды пед. ин-та Казани, Москва, 1959, кн. 11.

mise järgi. Keegi meist ei teadnud, mille eest ta vastutab, kui palju peab tegema tööd. Muidugi täist midagi välja ei tulnud, korralike juhtimise puudumise tõttu. Järgmisel korral, 1956. aastal, mindi tööle juba organiseeritult. Meia jaotati liitude vahel ja õpilased töötasid kindla korra järgi ning paremini. Liitude vahel tennis juba võistluspingel¹.

Tuleb märkida, et tegevuse spetsiifika määrab kindlaks võistluse spetsiifika. Iga tegevusharu nõuab õpilastelt erisuguseid võimeid. Näiteks spordivõistluse spetsiifika erineb oluliselt aianduse- ja muudest. Järelikult juhitakse iga võistlust erinevalt.

Võistluse momenti saab ära kasutada õpetääd. Alghklassides toimub see umbes nii. "Kõige lihtsamasti kirjutab Peter, vaatame, kes veel paremini kirjutab". Vanemates klassides küsib õpetaja parimaid kirjutajaid, teiste vastuseid. Tennis võib ka organiseerida võistluste jne.

Õpetaja, juhtides klassi elu, juhiks ka seal toimuvat võistlust. Tähtselt, kes tegeleb võistluse juhtimisega, on taasis kunda võistluse olulisusest. Meie kuuine praktika on leidnud küllaltki

¹ Н. Крачковский, И. Черныш, Организация соревнований в физкультурно-спортивной работе учащихся, "Советская педагогика", 1957, №6, к. 28.

hea lahenduse. Spetsiaalsete komisjonide, staapide, hõrkojude moodustamine tagab, et ründesse valitakse õpilasi ja pedagoogid, kes paremini tunnevad ala, milles võistlus toimub. Komisjoni koosseisu peaks diplomandi arvates kuuluma ka direktor või õppealajuhataja, kes oleks võimeline siduma võistluse juhtimist, üldise koolitöö juhtimisega.

Avestus ja premeerimine

Võistluse organiseerimisel tuleb kahtmatult kokku puutuda avestusega. Näides on deksid järgmised.

1. Võistluse käigu kontrollimine peab olema regulaarne. Kõik tähtajad olgu õpilastele hästi teada.
2. Tulemuste avestamise süsteem olgu läbimõeldud ja paindlik. Lihtset süsteemi kõrvide koolide jaoks olla ei saa. Avestuste süsteem koostatage täpne ja lihtne ning lastele arusaadav: on vajalik, et nad hästi mõistaksid, miks üks klass tuli esimesele kohale, teine mitte¹.

Avestust peab pidama autoriteetne ja isegi komisjon. Paremu on võimane. Avestus ja juhtimine

¹ Võistlusel koolis, "Hõrkojude Kool", 1956, №7, lk. 49.

peano käima koos.

Inimestel, kes tegelevad arestusega on tarvis tunda võistluse käima koolis ja igas klassis eraldi. Arestuse juures on vaja näha kõiki põhilisi ja positiivseid külgi enamlevinud süsteemidel, pidades silmas sealjuures ka kooli konkreetset olukorda.

Põhiline töö arestuse ja kontrolli läbiviimisel algklassides langeb õpetajale. Õpetaja ülevaade on kaasa haarata lapsi. Vanemates klassides jääb arestuse ja kontrolli teostamine autoriteetsematele, oma ala hästi tundvatele õpilastele. Õpetajale jääb siin abistas ja koostöö osa. Mõnedes koolides tegeleb võistluse riisimistega kooliõnnekomitee, õpilaskomitee või komisjon. Komisjoni teatud oladel klassidevahelise võistluse puhul, moodustatakse võistluse klasside viindajast¹. Komisjonis töötamine õpetab lastele näidlikkust, oskust näha põhilisi fakte, tendentse, puudusi, pöörama tähelepanu võistluse juhtimisele. Samuti võetakse sisse korektsioon tema metoodikas, saavutuste võrdlemisse. Komisjoni tööse seatakse pedagoogid järk-järgult vähem. Sealjuures on aga kuresis kogu kaimusaga.

Enamlevinud süsteemi arestuse jaoks koolides on viiepaliline süsteem. See on lihtne ja selge. Seda saab kasutada näibes piisavilagrõis võistluse puhul.

¹ Tõepoolest õpetajaga üheskoos koolikomitee, Moskva 1965, lk. 146.

Seal toimub kaaliliselt võistlus paremale rühmale, kusjuures arestatakse dissipliini, puhtust, rüüri jne. Tulehid võivad olla hästi lihtsad ja äga ala jaoks valdi, näiteks.

Kes on esikohal?							
Rühmad	Hinne						Koht
Kuupäev							
I							
II							
III							

Kes kodides on kasutusel punktide süsteem. Võetakse teatud arv punkte, mida võib üldse saada. Eriti on selline süsteem levinud võistluste juures. Iga vastus annab teatud arvu punkte. Osaline vastus vähem.

"Kulubasime oma rühmas välja kahepoolise võistluse. Põhimõtteks di kõik löövad kaasa, mitkann võidab.

I võru tulimad did Tomas..... jne.

II kooru küsimused teatasime nädala pärast. Nüüd selgitasime välja mitkama kogu võistluse jooksul. Isomas laudsepp tuli 170 punktiga 200 võimalikust esimesele kohale¹. Arvestus sellisel juhul on lihtne. Punktide süsteemi kasutatakse kaasaajal kodis testide hindamisel. Võidlus punktide süsteemi puhul on ajendavam kui hinnata puhul. Paljudes kodides on õpetajaksed viinud klassis punktuse igapäevaseks arvestamiseks, tundide ettevalmistamise kohta, distsipliini jaoks. Tunni lõpus õpetaja kannab hinde vastasse graafikusse².

Lühikarapidajatel on eri viisid, kuidas nad kirjutavad tähelepanud puudujärgid klasside kohta, üksikute õpilaste distsipliinirikkumised vahetundides, klassis punktuse. Sellistel viisidel on ka oma kasvatulise tähtsuse, sest nende kasutus saab hea tulemuse klassides erinevatest puudustest. Võistluse tulemused kantakse standile. Seda võib mitut moodi illustreerida. Näiteks joonistatakse maakera ja kuu ning ratta selleni. Iga klass lügab vastavalt oma kohale võistluses, sellele vastava sõidunärga. Need sõidunärgid on: jalgratas, mootorratas, motordlen, auto, helikopter, lennuk, sputnik, rakett³.

¹ h. Tammuram, Võistlused mitikad, "Läde", 30. märtsist 1968.

² Искусство организации учебного процесса, Москва 1965, lk. 149.

³ Современные методы соревнования в школе. Того пед.

А. Голубович, Москва 1959, lk. 30.

Selline viis on kasutatud peamiselt algklassides. Analoo-
giline on alpinistide rüü mäkke.

Kõigile arusaadav on ka konkreetset valmistatud tabel. Seda kasutatakse eriti vanemate õpilaste juures. Kui õpilastel on teada, mis päeval tulevad võistluse tulemused standile, tuleb sellest kindlasti kindi pidada.

Tulemusi võib teatada pidupäevade ehk koimustel aktustel või koimustel.

Nüüd premeerimisest. Võistluse juures on oma osa stimulis. Stimul s.o. väline mõju. Ta võib olla nii materiaalne kui ka moraalne. Üheks meie lühenud premeerimise viisiks on, et teatud olel primaals klassile antakse rändviimpel. Viimpel peab olema kaunist õnnelohud ja klassis tuleb ka antada, kohale, rahus ka sõib.

Autasustamiseks kasutatakse, lenevalt võistluse vormist, järgnevaid viise:

1. autasustatakse kogu klassi
2. iga õpilane saab mingi õnne.
3. premeeritakse üksikuid, erikohale tulnud õpilasi¹.

Klassiollektüve premeeritakse konkursivõidudega. Samuti võib koolis korraldada primaals klassi võitu. Edukalt saab paremate esiletõstmiseks kasutada kooli raadiosõlme, leides selleks mitmekesiseid saateseme. Näiteks primaals

¹ Г.С. Бодяковский, "К вопросу о материальном стимулировании", "Современная педагогика", 1959, № 10, л. 143.

klass mikrofonis juures, sarikontsant võitjate saridest jne.
 Üksikuid õpilasi premeeritakse raamatutega, pääsmetega
 testrisse või spordisõistlustele. Põhneride Chaldatuimaks autar-
 suks on tavalis piirerilaagrisse „Arten“.

Preemia kaslemine ei tohi muutuda resmargies oma-
 ette, vaid õpilastele peab selguma tõde, et kõige kõrgemaks
 autasuks on kogu kollektiivi vvaldus ja lugupidamine.

Lõppsõna

Võistluse momente kasvatustöös kasutas ära freuittide teooria ja radikaalset pedagoogikat. Nende eesmärgiks oli kasvatada inimesi elus ~~te~~ klassiühiskonnas, kus õpilastes õhutati püüet saada eriplaanile oma isiklike eesmärgid.

Nõukogude kooli ülevandeks oli läheneda võistlusele koolis täiesti uut moodi, et selle abil arendada maksimaalselt õpilaste võimeid. Nõukogude pedagoogika tuginedes K. Marxi, F. Engelsi ja V.I. Lenini võistlusekäsitlusele, koolis eesmärgiks selle abil kommunistlikku ühiskonna inimese kasvatamist. Marksismi - leninismi klassikud käsitlesid võistlust kui ühiskonnas objektiveselt eksistentsiaalset ja inimeste ühises tegevusprotsessis avalduvat nähtust.

Sellest järeldub, et võistlust ei saa inimeste tegevuses mitte sisse viia, vaid teda tuleb õppida ära kasutama.

Võistlusele koolis aastatel 1917 - 1929 lähenedi kui inimeste vahelisele nähtusele, mis tekib ühises töös. Nõukogude pedagoogid M. K. Parmanov, N. K. Krupskaja ja A. S. Makarenko käsitlesid oma töös võistluse probleemi, seades eriplaanile kollektiivse võistluse. 1929. aastal

partei XVI kongressil rõhutati veelkord vajadust orga-
niseerida võistlust kodus. Peale mainitud kongressi
hakati massiliselt rakendama võistlust kodus. Tähtsi
kodudesahelias lepinguid, millede alusel võisteldi. Lepin-
gud sisaldasid avruvalt eilesandeid, millede lahenda-
mine oli kolleegide kodile raske. Osa tingimusi kauge-
hes kodide otsesest tegevussfäärist näi, et nende tähtsuse
osutus vähenemas.

Alates 1929. aastast hakati võistlust käsitlema
kui kommunismi ehitamise meetodit. See esimesi seisukohti
pärines J. V. Stalinilt, kes ei analüüsinud võistluse demust.
Aeti segi nähtus ja meetod. Unustati juba klass'ilt pä-
rines ~~meetod~~ järeldus, et võistlus pole ainult sotsialismile
omane nähtus, vaid on inimeste vahelise kontakti tulemus.

Võistlust kui meetodit püüti viia kodus ellu, mille
tulemusena känduti kiirelt numbrilistesse näitajatesse.
Kõige suuremaks veaks oli see, et omaltee esmäärgeis
kati 100% line õppedureus. See soodustas õpetajate poolt
kergekäelist hindamist ja õpetajate teadmiste taseme lan-
gust.

1944. aastal leiti, et väärtuste likvideerimiseks
kõige parem tee on võistluse keelamine. 25. jaanuaril
1944. aastal NWFSA Hariduse Rahvakomissariaadi otsusega
keelati võistlus kodus. Võistluse aktiivne kasutamine
katkes umbes kümme aastaks. Lõpetati XII kongressil
1955. aastal soovitati uuesti arendada võistlust klassi-

kõhises töös.

Alates 1956. aastast hakkas ilmuma kirjandust võistluse kohta kodis. Tähtsamana olgu märgitud pedagoogiline keskajakiri "Eelneva nädal". Eesti pedagoogilises ajakirjanduses ajakirjanduses ilmub samuti artikleid võistlusega seotud probleemidest. Võistluse arengut kajastab lasteajakirjandus. Eesti NSV-s toimuvad vabariiklikud ja rajonidevahelised võistlused. Kodides korraldatakse võistlusi, kus selgitatakse välja ühe ala paremad õpilased (ainehiimpiaadid) või parim kollektiiv (võistlus klassi punktuse eest). Pedagoog juhtides klassi elu, peab oskama juhtida klassis toimuvat võistlust. Õpetajal tuleb arvestada iga üksiku õpilase ja kogu klassi eesmärgis. Tähtis on et võistlus korraldaks välja klassi kesmisest tegevusest. Peale õpetajate tegelemise võistluse juhtimisega kodides veel spetsiaalselt moodustatud komisjonid, millede juhtis osa suurel õpilastele. Vastavalt tulemustele premeeritakse võistluse võitjaid. Kasutatakse mitmesuguseid premeerimise vorme.

Üks töö suutsin ma anda ainult lühikese ülevaate võistluse arengust nõukogu kodus. Paljud teemad võistluse omajärgi igal vanuseastmel, võistluse võitjad õpilaste tegevuse mitmesugustel aladel, võistluse mõju õpilastele, kõik need ja veel paljud küsimused otsustab veel lähendam

minist.

Nõukogu ühiskond vajab inimesi, kellele oleks maksimaalsed võimed ja kes oskaksid arvestada ja hinnata teisi inimesi. Need inimesed peab kasvatama meie kod.

Резюме

Развитие сотрудничества в советской школе

можно разделить на два больших периода:

1) с начала 20-х годов до 1944 года; 2) с середины 50-х годов до наших дней. На первом этапе вопросы сотрудничества занимались педагоги Н. К. Крупная и А. С. Макаренко. Они утверждали, что в школьной жизни сотрудничество существует. Педагог должен уметь правильно организовать сотрудничество, учитывать воспитательные цели. Советская школа должна воспитывать так, чтобы дети научились сотрудничать не во имя личной выгоды, а во имя интересов всего коллектива.

В 1929-1930 и использование сотрудничества в школе получило очень широкое распространение. Школы заключали между собой договоры, обратились друг к другу с призывами к сотрудничеству. Призывы отбрасывали многие вопросы ответственности и ответственности и т.д. Но часть из пунктов в договорах выходила из сферы школьных задач. В ходе дальнейшего развития школы стали требовать, чтобы ученики сотрудничали в учебе,

достичи стократной успеваемости. Это привело к тому, что учителя стали выставлять ученикам оценки слишком легко. В 1944 году соревнование в урде было проведено.

На XII съезде ВКРКБ была поставлена задача заниматься соревнованием во внеклассной работе.

В своей работе я обратила внимание на $\frac{1}{2}$ проблемы руководства соревнованием в данное время. Руководство соревнованием в школе должно быть постоянным, оно должно быть тесно связано с управлением всей работой в школе. От учителя нужно требовать активного отношения не к соревнованию, а конкретной задаче.

К сожалению, многие вопросы, касающиеся соревнования в школе, до сих пор не проработаны. Полностью отсутствует обзор развития соревнования в эстонской школе.

Надеюсь, что в будущем исследование в этом направлении будут продолжаться.

Kasutatud kirjanduse nimestik

- Mars, K. Üheksa teosele „Politilise ökonomia kriitika“ K. Mars ja F. Engels', Valitud teosed I osa.
Tallinn 1957.
- Mars, K. Filosoofia viitatus. Vastus hr. Proudhoni „Viitatus filosoofiale“. Tallinn 1964.
- Mars, K. Kapital, I kd., Tallinn 1953.
- Lenin, V. I. Artikli „Nõukude võime järjekorrad ülesanded“ esialgne sisand. Teosed, 27. kd., Tallinn 1955.
- Lenin, V. I. Kirj „Koriduse rahvakomissariaadile“ Teosed, 28. kd., Tallinn 1955.
- Lenin, V. I. Kuidas organiseerida viitlust. Teosed, 26. kd., Tallinn 1954.
- Lenin, V. I. Mis teha? Teosed, 5. kd., Tallinn 1952.
- Lenin, V. I. Nõukude võime järjekorrad ülesanded. Teosed, 28. kd., Tallinn 1955.

NLKP kongresside, konverentside ja Keskkomitee plenumite resolutsioonid ja otsused I osa.
Tallinn 1956.

NLKP kongresside, konverentside ja keskkomitee plenumite resolutsioonid ja otsused II osa. Tallinn 1956.

Тренинг работников Коммунистической партии РСФСР от 25. октября 1944. года, № 52. „Освоение коммунистической культуры в школе“. Справочник руководителя школы. Москва 1954.

Ülelõpetulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu III kongressi materjalid. Tallinn 1955.

Dargall, W. H. H. Sozialpsychologie. Jena 1928.
Experimentelle Massenpsychologie.
Leipzig 1920.

Belango, A. N. K. Krupskaja ja tänapäev. „Nõukogude Kool“ 1963, № 2.

Filosofia lehes, Tallinn 1965.

Freidmann, G. Der Mensch in der mechanisierten Produktion. Köln 1952.

Kala, H. Parteiorganisatsioon ja teadmiskollektiivi teaduslik juhtimine. „Eesti Kommunist“ 1967, № 2.

Roger, K. Marxistlik - leninlikust võitluse käsitlusest ja stalinistlikust võitluse parteilise juhtimise küsimustest, NSLD tööstuses aastatel 1958 - 1965. (Dissertatsioonikäsikirja II ja III peatükis ning lõppjäreldused).

Kulbo, M. Sotsialistlikus tööstuses parteilise juhtimise probleemid. Kursusetöö. Tartu 1969.

Lehrbuch der Sportmedizin. Leipzig 1960.

Lorenz, G. Zur Psychologie der industriellen Gruppenarbeit „Zeitschrift für angewandte Psychologie“. 1933, № 45.

Makarens, A.S. Treloomuraxatus kodis. Valitud teosed. Tallinn 1954.

Makarens, A.S. Kõrskustöö organiseerimise metoodika. Valitud teosed. Tallinn 1954.

Makarens, A.S. Pedagoogiline praxem. Tallinn 1967.

Nooni, G. Kuidas korraldada sotsialistlikus tööstuses? „Nõukude Kod“. 1941, № 1.

Novikova, L., Vinogradova, M., Sajenko, G., Mer, F., Bryukhovitski, F. Tööstusest kodis. „Nõukude Kod“ 1956, № 7.

Palamets, H. Ülemaade ajaloos spetsialiseerunud. Tartu 1968.

Pedagoogika põhipõhmed. Tallinn 1965.

„Pioneer“ 1956, № 8.

- Raidmaa, E. Sotsialistlikust võistlusest koolis.
„Nõukogude Õpetaja”, 24. oktoobrist 1959.
- Reimann, L. Pioneerikõhndused, pioneerinstruktorid
ja aktiivi õpetamine. „Nõukogude Õpetaja”,
12. aprillist 1968.
- Stalin, J. V. Masside võistlus ja töösainustus.
Gessõna J. Minulana raamatule „Masside
võistlus”. Tõsed, 12. kd. Tallinn 1952.
- Stalin, J. V. Sm. F. Kõnile. Ärakiri Keskkomitee Koos-
-Dooreskenskõi Idastibiroo sekretärile sm.
Kolotsoile. Tõsed, 12. kd. Tallinn 1952.
- Takk, L. Õpilaste isteenendamine ja sotsialistlik
võistlus koolis. „Nõukogude Kool”, 1959, № 9.
- Tiki, A. Sotsialistlikust võistlusest koolis. „Nõukogude
Õpetaja”, 16. jaanuarist 1960.
Tuleproov. „Säde”, 30. märtsist 1968.
- Tuuskann, R. Võistlejaid nutikad. „Säde”, 29. mär-
tsist 1968.
- Tähtis otsus. „Nõukogude Õpetaja”, 12. oktoobrist 1968.
- Tõrnpuu, L. Koolijuhimine ja tänapäev. „Nõukogude
Kool”, 1969, № 2.
- Vestleb Kõnnu L. keskkooli õppealajuhataja
Armas Kuldsepp. „Nõukogude
Õpetaja”, 12. oktoobrist 1968.
- Väes koolinoorte ajaloos - Olümpiasad. „Nõrte
Kääl”, 18. aprillist 1969.

- Virkus, R. Sotsialistlikust võistlusest koolis.
"Nõukogu Kool" 1960, № 3
- Võistlema! Võistlema! Võistlema! "Säde", 27. jaanuarist
1968.
- Võistluslohe Märjamaal. "Säde", 17. aprillist 1968.
- Werno, H. Võitluseid sanitaarstruktuurid. "Säde",
24. jaanuarist 1968.
- Õpilaste sotsialistlikust võistlusest koolis. Tallinn 1959.
- Amuac, D. Демьян и разумение в украинском сорев-
новании. "Онашис гема" 1930, № 9-10.
- Борганова, О., Виноградова М., Гурова, Р., Федорова, Л. и
Петрова, В. О социалистическом соревновании
в школе. "Рабочее образование" 1959, № 8.
- Большая Советская Энциклопедия. 1957.
- Большая Советская Энциклопедия. Школа немцев
в годы. Москва 1947.
- Боргунов, Пегбузе и пегтехикури во все стозном сорев-
новании. "Тегароническое образование"
1933, № 4.
- Басанд, К. Д. Социалистическое соревнование - базенное
средство воспитания коллектива. "Советская
педагогика" 1958, № 9.
- Дискуссия о соревновании в матерской организации
"Советская педагогика" 1965, № 8.

- Добряков, Н. П. Социалистическое соревнование - эффективное средство организации и воспитания студенческих коллективов. Иркутск 1965.
- Джигичков, А. Социалистическое соревнование и школа. "Народное просвещение" 1930, № 2-4.
- Зверевкин, А. А. Наука, производство, труд. Москва 1965.
- Шваков, А. М. Соревнование на революционную сознательность. "Просвещение" 1929, № 7-8.
- Методы воспитания. Москва 1965.
- Каримов, В. П. Некоторые вопросы совершенствования учебного процесса. "Светская педагогика" 1958, № 5.
- Картинков, К. П. Принципы изучения психологии личности. "Вопросы психологии" 1957, № 5.
- Краснопольский, Н. и Сеников, М. Организация соревнования в общественно-производственном труде школьников. "Светская педагогика" 1957, № 6.
- Краткий политехнический словарь. Москва 1953.
- Крунская, Н. К. Воспитывать подростков. Педагогические сочинения в семье талантов. Том 3. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. Воспитать у ребят коммунистическую мораль. Педагогические сочинения в семье талантов. Том 5. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. Об обращении в дошкольном детстве. Педагогические сочинения в семье талантов. Том 6. Москва 1959.

- Крунская, Н. К. О воспитании и обучении. Москва 1949.
- Крунская, Н. К. О дидактическом воспитании детей. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 6. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. О языке. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 3. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. О работе ВДКШ с родителями. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 5. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. Реконструкция народного воспитания и политическое образование. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 4. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. Совершенствование просветительской функции учителя. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 3. Москва 1959.
- Крунская, Н. К. Совершенствование в советской школе. Педагогические сочинения в восьми томах. Том 3. Москва 1959.
- Малая Советская Энциклопедия. [третье издание] Том 8.
- Нананкова, Р. И. Коллективное сотрудничество в школе.
"Советская педагогика" 1959, № 8.
- Наумов, Б. М. и Тобров, В. Б. Социалистическое сотрудничество в школе. "Советская педагогика" 1957, № 12.
- Педагогический словарь. Том 2. Москва 1960.
- Педагогическая энциклопедия. Том 4. Москва 1962.

Поднять дисциплину, улучшить качества. "Просвещение"
1930, № 6.

Политэкономический словарь. Под ред. Е. Ф. Горюнова и др.
Москва 1964.

Политический словарь. Под ред. Б. Н. Пономарева.
Москва 1956.

Привалова, Е. Это гитаны гитамы о соревновании
и ударничестве. "Просвещение" 1931, № 1

Причины организации школьного коллектива.
Москва 1965.

Радуканов, Е. С. К вопросу о методе соревнования в
школе. "Советская педагогика" 1959, № 10.

Развить инициативу инициативу в деле борьбы урочай-
ности о социалистическом соревновании.
"Просвещение" 1929, № 4, 60-9.

Розенберг, А. Д. О социалистическом соревновании в
школе. "Советская педагогика" 1958, № 9.

Румянцев, В. М. Очерки по теории и методике вос-
питания. Калинин 1967.

Советская энциклопедия. Москва 1960.

Социалистическое соревнование в школе. Под ред.
Л. Фельдмана. Москва 1959.

Трудовое право. Энциклопедический словарь. Второе издание.
Москва 1963.

Филиппов, А. И. Социалистическое соревнование
в школе. «Советская педагогика»
1959, № 8.

Финновский словарь. Москва 1963.

Френкель, А. Опыт социалистического соревнова-
ния в школе. «Окна для детей»
1930, № 1.

Экономическая энциклопедия. Промышленность
строительства. Том 3. Москва 1965.

Энциклопедический словарь. Том 2. Москва 1964.

Sisukord

Sissejuhatus		3
<u>I</u> peatükk.	Õistluse olemuse mõninga- test aspektidest	9
<u>II</u> peatükk.	Õistluse rakendamisest Nõuko- gude kodus	13
	Õistluse käsitlusi rajatavas nõu- kogulikus kodus aastatel 1917-1929	13
	Õistluse probleemid. Nõukogude kodus aastatel 1929-1944	28
<u>III</u> peatükk.	Õistluse kehtimise käänepäeva kodus	50
	Õistlusest Eesti NSV kodus	53
	Arvestus ja premeerimine	64
		70
Lõppsõna		73
Pezome		73
Kasutatud kirjanduse nimestik		75